

LETO XXX / ŠTEVILKA 8, AVGUST 1998 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 230 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

HUBERT DOLINŠEK, dipl. inž. gozdarstva

NALOGE GOZDNEGA GOSPODARSTVA V JESENSKEM OBDOBJU

Konec avgusta se izteka počitniško obdobje.

V naslednjih mesecih bomo v Gozdnem gospodarstvu storili vse za izpolnitev planskih obveznosti na vseh področjih naše dejavnosti.

V državnih gozdovih bomo posekali in prodali še 16.000 m³ ter opravili še 1.100 delovnih dni na področju gojenja in varstva gozdov.

Z odgovornimi na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov in na Zavodu za gozdove se bomo dogovarjali za rekonstrukcije nekaterih cest in vlak na območju Šmrekovca in Uršlje gore. Te prometnice so pogoj za izpolnitev plana sečenj in gojitvenih vlaganj.

Gradbena dejavnost je v polnem razmahu, čeprav se tu soočamo z močno konkurenco drugih gradbenih firm.

Za ohranitev naše konkurenčne sposobnosti bomo vlagali v opremo za nizke in visoke gradnje.

Pri odkupu gozdnih sortimentov želimo v prihodnje povečati obseg z ugodnejšimi plačilnimi pogoji in z novimi vzpodbudami. Gozdni posestniki, ki poslujejo z nami, so se lahko že dosedaj prepričali o naši korektnosti. Storili bomo vse, da ohranimo njihovo zaupanje.

Transport lesa bomo opravili z lastnimi kamioni, po potrebi pa vključevali tudi privatne prevoznike.

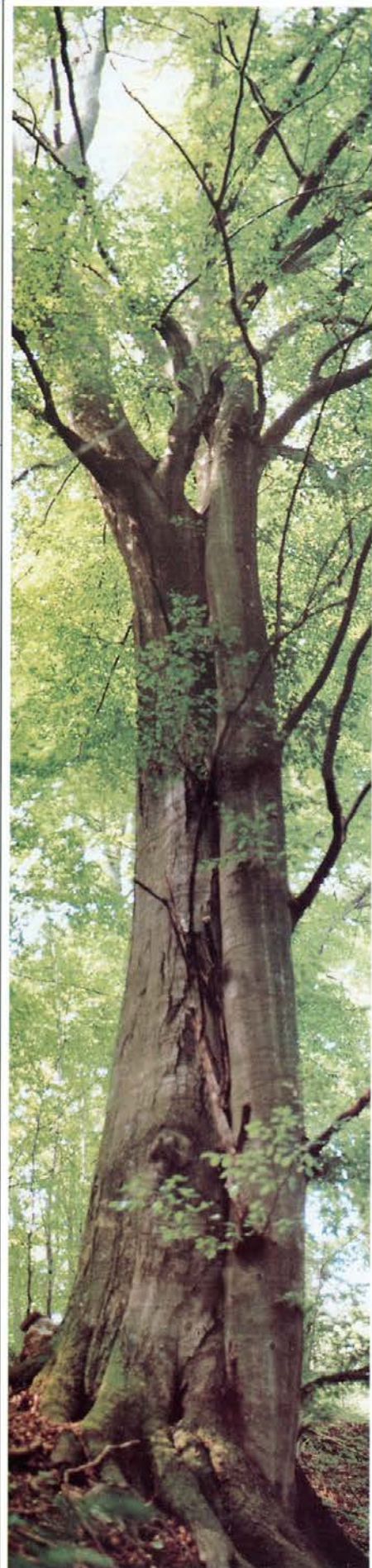
Z zastopniki MAN tovarne nadaljujemo z usposabljanjem mehanikov in delavnice za pridobitev pooblaščenega servisa.

Na mehaniziranem skladišču MELES v Radljah bo pričela delovati „decimirnica“ za predelavo bukovega lesa. V njej bo zaposlenih 12 delavcev, predelali pa bomo 4000 m³ lesa na leto.

V našem invalidskem podjetju INPO bomo še naprej razvijali posamezne programe za ustrezno zaposlitev invalidov.

Do konca leta bomo pripravili tudi prvo skupščino naše delniške družbe, ki bo pregledala poslovanje podjetja od 1993 do 1997 leta, sprejela potrebne akte za delo delniške družbe in izvolila stalni nadzorni svet, ta pa bo imenoval upravo oziroma direktorja družbe.

Čaka nas veliko dela, ki ga bomo zmogli le s skupnimi močmi.

URESNIČEVANJE PRAVIC IN OBVEZNOSTI LASTNIKOV GOZDOV NA OBMOČJU REVIRJA SELE (KE SLOVENJ GRADEC)

PETER CESAR, ing. gozd. Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

IZVLEČEK V nalogi so pojasnjene nekatere posebnosti (značilnosti) lastnine gozdov, kot so zagotavljanje mnogonamenskega gospodarjenja z gozdovi, povezovanje zasebnega in javnega interesa pri gospodarjenju z gozdovi ter omejitve pri uživanju lastninske pravice. Predstavljen je gozdni revir Sele, ki je eden od petih gozdnih revirjev v Krajevni enoti Slovenj Gradec. Skupna površina revirja je 3349 ha, od tega je 1819,7 ha gozdov, kar predstavlja 54,3% gozdnatost revirja. Od celotne površine gozdov je 1749,0 ha gozdov v lasti 270 zasebnih gozdnih posestnikov, s povprečno gozdno posestjo 6,48 ha gozdov. Največ lastnikov (75 ali 27,8%) ima gozdno posest veliko od 1 do 3 ha, kar predstavlja skupno slabih 8% površine (136 ha). Povprečna velikost posesti v tej skupini znaša 1,81 ha. Po površini je največ gozdov v velikostni kategoriji 10 do 15 ha (348,36 ha ali 19,9%), s povprečno posestjo 12,44 ha gozdov. Le štiri gozdni posestniki imajo posest veliko od 30 do 50 ha, kar predstavlja 160,5 ha ali 9,2% površine gozdov in imajo povprečno velikost posesti 40,13 ha. Samo en gozdni posestnik ali 0,4% vseh gozdnih posestnikov v revirju, ima več kot 50 ha gozdov, in sicer 183,3 ha ali 10,1% površine gozdov revirja. Ostalih 70,7 ha gozdov je v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. V nalogi so pojasnjene pravice in obveznosti gozdnih posestnikov, ki jih določajo in predpisujejo Zakon o gozdovih ter temu zakonu podrejeni akti. Pojasnjeno je, kako v praksi uresničujejo te pravice in dolžnosti gozdni posestniki na področju gozdnega revirja Sele. Opredeljene so pravice lastnikov gozdov pri upravljanju javne gozdarske službe, sodelovanja pri sprejemanju gozdnogospodarskih in pri pripravi gozdnogojitvenih načrtov, pravice izvajanja del v gozdovih, možnost prejemanja državnih subvencij za opravljena gojitvena in varstvena dela ter možnost davčnih oprostitov in davčnih olajšav. Prav tako so opredeljene obveznosti lastnikov gozdov, kot so prijava letnega poseka, strokovna izbira dreveja za posek, obveznosti glede gojenja in varstva gozdov, obnova pogorišč in sanacija poškodovanih gozdov, začasno spravilo, prevoz ali zločitev gozdnih lesnih sortimentov na tujem zemljišču ter prednostne pravice pri nakupu gozdov.

1. UVOD Spremembe v celotni družbi so prinesle velike spremembe tudi v gozdarstvu, še zlasti pri gospodarjenju z gozdovi. Po starem zakonu o gozdovih so bili gozdovi dobrina splošnega pomena, lastninska pravica na gozdovih je bila z zakonom omejena. Z gozdovi so gospodarili delavci in kmetje združeni v gozdnogospodarskih organizacijah, gozdne lesne sortimente je smela dajati v promet le gozdnogospodarska organizacija, prav tako je bil prepovedan prevoz gozdnih lesnih sortimentov, ki jih ni dala v promet le ta. Izjema so bili gozdni lesni sortimenti, ki jih je lastnik pridobil za neposredno porabo v svojem gospodarstvu in gospodinjstvu ter sortimenti, ki jih je v skladu z zakonom posekal izven gozda in je imel za to ustrezna potrdila.

Z zakonom je bil predpisan obseg in način zbiranja ter razporeditev porabe sredstev za gozdnobiološko reprodukcijo v višini najmanj 13% od prodajne vrednosti gozdnih lesnih sortimentov. To so bila namenska sredstva na gozdnogospodarskem območju za varstvo, gojenje in urejanje gozdov v skladu s planskimi akti gozdnogospodarske delovne organizacije, del le teh pa so namenjali za izvajanje skupnega programa melioracij in pogozdovanja v taktirni SR Sloveniji. Prav tako so od prodajne cene za gozdne lesne sortimente združevali sredstva za hitrejšo odpiranje gozdov z gozdnimi cestami. Pri gospodarjenju z gozdovi je imel lastnik gozda pravico do gozdnih lesnih sortimentov za neposredno porabo v svojem gospodarstvu in gospodinjstvu, do dela prodajne cene za gozdne lesne sortimente posekane v njegovem gozdu, do sodelovanja pri obveznem odkazovanju dreveja za posek in pri drugih gozdnogospodarskih delih v njegovem gozdu. Imel je prednost pri opravljanju gozdnogospodarskih del v svojem gozdu, za kar je ob enakih pogojih dela in kvaliteti izvedbe prejel plačilo v višini bruto osebnega dohodka delavca v temeljni organizaciji kooperantov in nadomestila za vložena lastna delovna sredstva. Kadar lastnika sodelovanje pri prej naštetih delih ni zanimalo, je ta dela opravila gozdnogospodarska organizacija, lastnik pa je pri tem ni smel ovirati.

Sv. Rok z Gmajno v ozadju

foto: Peter Cesar

Sedaj veljavni zakon o gozdovih (v nadaljevanju ZOG) je bil sprejet 26. maja 1993 in je prinesel nekatere bistvene spremembe. Po tem zakonu z gozdovi, ki so v zasebni lasti, skupno z gozdarsko stroko gospodarja lastnik gozda, v »državnih« gozdovih pa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v sodelovanju s stroko. Prav tako sedanj zakon ločuje načrtovanje in usmerjanje sonaravnega razvoja gozdov od izvajanja ukrepov v gozdovih. Za načrtovanje in usmerjanje razvoja gozdov ter sodelovanje z lastniki je pristojna javna gozdarska služba v Zavodu za gozdove Slovenije. Ta služba ni pridobitniško naravnana in se financira iz proračuna Republike Slovenije. Razvod za gozdove skrbi za vse

slovenske gozdove, za ves gozdni prostor in posamično gozdno drevje v prostoru ne glede na lastništvo. Tako je Zavod za gozdove prav gotovo edina služba, ki obvladuje pretežni del slovenskega prostora, ga na sonaravni način ohranja in neguje.

Gozdovi so tudi po novem zakonu o gozdovih še naprej odprti vsem ljudem, gozd je dobrina splošnega pomena in zaradi svojih številnih ekoloških in socialnih funkcij, ki jih opravlja za vse ljudi, ne more biti klasična zasebna lastnina. Lastnik je dolžan ravnati z gozdom tako, da je zagotovljena njegova ekološka, socialna in gospodarska funkcija. Zaradi pomena posameznih funkcij država lastnikom gozdov za vzdrževanje in pospeševanje ekoloških in socialnih funkcij gozdov tudi gmotno pomaga. Poleg odškodnin za zmanjšanje donosov obstajajo različne oblike proračunskega financiranja in sofinanciranja del oziroma vlaganj v gozdove. Prav tako država vsakemu lastniku gozda v celoti financira javno gozdarsko službo. Lastniki gozdov ne smejo ovirati izvajanja nalog javne gozdarske službe (ZOG 51. člen).

Namen naloge je, na primeru gozdnega revirja Sele (KE Slovenj Gradec) prikazati, kako gozdni posestniki uresničujejo svoje pravice in obveznosti pri gospodarjenju z gozdovi.

2. GOZDNI REVIR SELE IN ZNAČILNOSTI NJEGOVE ZASEBNE POSESTI

Revir Sele je eden izmed petih gozdnih revirjev, ki sestavljajo KE Slovenj Gradec. Razprostira se na področju treh katastrskih občin, ki se po velikosti, poseljenosti in sestavi prebivalstva močno razlikujejo med seboj. V revirju prevladujejo zasebni gozdovi (96,1% površin gozdov v revirju), le manjši del gozdov je v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije - SKZG (3,9% površin gozdov v revirju). Po velikosti je največja posest župnije Stari trg, ki predstavlja 10,1% površine gozdov v revirju.

2.1 GEOGRAFSKI OKVIR

Gozdnogospodarska enota Podgorje, katere sestavni del je revir Sele, spada k skrajnemu vzhodnemu delu Karavank. Revir Sele se razprostira severovzhodno in vzhodno od Uršle gore in Plešivške kope, ki je s 1413,6 m najvišja točka revirja. Od tu se pobočje strmo spušča na nižje ležeče razgibano in valovito predgorje s Selami, Vrhami, Gmajno, Rahtelom in bližnjem okolico mesta Slovenj Gradec. Na SV omejuje revir Sele reka Mislinja, vse do Bukovske vasi, kjer zavije meja proti Z do Prednika. Tam se nadaljuje meja po potoku Sveta Neža do Mrakove lipe, na tromejo občin Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne, po grebeni v smeri proti Uršli gori, preko ceste Slovenj Gradec - Kotlje preide na položno hribovje v podnožju

nadaljevanje na strani 4

Uršlje, na Sele. Od tu poteka meja na vrh Plešivške kope, kjer so v skalnatih strmih že varovalni gozdovi. S Plešivške kope se meja nadaljuje po grebenu v smeri vzhoda, nazaj na nižinski svet proti Slovenj Gradcu. Nadmorska višina revirja sega vse od 400 do 1413,6 m.

2.2 POVRŠINA GOZDOV

Celotna površina revirja znaša 3349 ha, od tega je nekaj več kot polovica gozdov, ostalo pa so kmetijske površine in v manjši meri urbana naselja ter kmetije, večinoma v obliki celkov. Podrobnejši pregled gozdnih površin je predstavljen v preglednici 1.

Preglednica 1: Pregled površin in gozdnatost revirja Sele, po katastrskih občinah

katastrska občina	celotna površina (ha)	površina gozdov (ha)	gozdnatost (%)	v lasti SKZG (%)	(ha)	zasebni gozdovi (%)	(ha)
Vrhe	1521	907,4	59,6	2,0	18,4	98,0	889,0
Sele	1143	598,5	52,3	0,4	2,5	99,6	596,0
Stari trg	685	313,8	45,8	15,9	49,8	84,1	264,0
Skupaj	3349	1819,7	54,3	3,9	70,7	96,1	1749,0

Vir: Gozdnogospodarski načrt gospodarske enote Podgorje - Plešivec 1987 - 1996

Katastrska občina Vrhe je največja po površini in po deležu gozdov, saj je od skupne površine 1521 ha kar 907 ha gozdov ali 59,6%. Tu je tudi največje število gozdnih parcel, kar 178, s skupno površino 889 ha zasebnih gozdov ter povprečno gozdno posestjo 4,99 ha.

Večina kmetij ima posest v celkih, manjši del pa v progah. Od tod izvira tudi ime »Progla« za del gozdov v neposredni bližini mesta. V lasti sklada je 18,4 ha nižinskih gozdov v treh manjših parcelah. V katastrsko občino Vrhe spada tudi del kompleksa Blatnica in nekaj posameznih manjših gozdnih parcel, ki so v lasti župnije Stari trg.

Katastrska občina Sele je s površino 598,5 ha gozdov druga v revirju in doseže gozdnatost 52,3%, pretežno zasebnih gozdov. Od tega je del gozdov v lasti župnije Stari trg in le 2,5 ha v lasti sklada. Zajema 596 ha zasebnih gozdov, ki so razdeljeni na 69 gozdnih parcel. Kmetije so oblikovane v celkih ali pa se gozdne parcele držijo roba kmetije. Povprečna gozdna posest meri 8,64 ha. Ljudje se ukvarjajo z živinorejo, zaposlitve v mestu si ne iščejo, dohodek iz gozda jim predstavlja pomemben ali celo glavni vir dohodka.

Katastrska občina Stari trg je s celotno površino 685 ha najmanjša, zajema primestne gozdove na zahodnem delu mesta in hriboviti svet proti zahodu. Tu je najmanjša gozdnatost v revirju (45,8%), kar kaže na večjo poseljenost zlasti na obrobju mesta, prisotne so posamezne kmetije, ki se intenzivno ukvarjajo z živinorejo, medtem ko jim gozd s svojo malo površino predstavlja le dodatni in mnogim tudi nepomemben vir dohodka. Veliko ljudi s kmetij je poleg tega, da dela na kmetiji, zaposlenih še v mestu in imajo redne dohodke izven kmetijstva in gozdarstva. V zasebni lasti je 264 ha gozdov ali 84,1% (84 gozdnih parcel), s povprečno velikostjo 3,14 ha gozdov. V lasti sklada je 49,8 ha gozdov ali 15,9%, v štirih prostorsko ločenih parcelah.

2.3 LASTNINSKA SESTAVA GOZDOV

Revir Sele zajema pretežno zasebne gozdove. S skupno površino 1565,7

Preglednica 2: Pregled lastninske sestave gozdov v revirju Sele

Lastništvo	površina v ha	% površine
zasebni gozdovi	1565,7	86,0
cerkveni gozdovi	183,3	10,1
Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov	70,7	3,9
Skupaj revir	1819,7	100

Vir: Gozdnogospodarski načrt gospodarske enote Podgorje - Plešivec 1987 - 1996

Preglednica 3: Pregled števila gozdnih parcel, skupne površine in povprečne velikosti gozdnih parcel po katastrskih občinah in sektorju lastništva

Katastrska občina	sektor lastništva	število gozdnih parcel	skupna površina g.parcel (ha)	povprečna g.parcela (ha)
Vrhe	ZS	178	889,0	4,99
Sele	ZS	69	596,0	8,64
Stari trg	ZS	84	264,0	3,14
Skupaj	ZS	331	1749,0	5,28
Vrhe	SKZG	3	18,4	6,13
Sele	SKZG	1	2,5	2,50
Stari trg	SKZG	4	49,8	12,45
Skupaj	SKZG	8	70,7	8,84
Skupaj revir	SKZG, ZS	339	1819,7	5,37

Vir: Gozdnogospodarski načrt gospodarske enote Podgorje - Plešivec 1987 - 1996

ha zasebnih gozdov ali 86,0% je to največji del gozdov v revirju. Največjo gozdno posest predstavljajo gozdovi v lasti župnije Stari trg, saj znaša njihova skupna površina 183,3 ha ali 10,1% celotne površine gozdov v revirju. Zaradi njihove velikosti in lastništva so ti gozdovi v nalogi prikazano ločeno, ker bi v sklopu zasebne gozdne posesti močno vplivali na strukturo le te. Ti gozdovi so pretežno v kompleksu Blatnica (143,36 ha), ostali del površine pa je prostorsko ločen na pet manjših parcel, s skupno površino 39,93 ha. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov ima v lasti nekaj prostorsko ločenih gozdnih parcel, s skupno površino 70,7 ha ali 3,9% vseh gozdov.

Iz preglednice 3 je razvidno, da je najmanjše število gozdnih parcel v zasebnem sektorju, v katastrski občini Sele, ki ima tudi največjo povprečno velikost gozdne parcele (8,64 ha), tu je največji delež kmečkega prebivalstva (čisti kmetje), ki se ukvarja izključno s kmetovanjem in jim je dohodek iz gozda poleg dohodka iz kmetijske dejavnosti (živinoreja) glavni vir za preživetje in razvoj kmetije. To so močne kmetije v obliki celkov, na razmerno položnih pobočjih v podnožju Plešivške kope.

Katastrska občina Vrhe ima največjo površino zasebnih gozdov (889,0 ha), največje število gozdnih parcel (178) ter je s povprečno velikostjo gozdne parcele 4,99 ha na drugem mestu v revirju. Tu je večji delež nekmečkega prebivalstva ter tako imenovanih polkmetov, ki si glavni dohodek iščejo z zaposlitvijo v industriji. Velike kmetije so bolj oddaljene od mesta in tako kot na Selah oblikovane v celkih. Katastrska občina Vrhe je tudi močno razpotečena in sega od obrobja mesta Slovenj Gradec vse do meje z občino Dravograd na severovzhodu in Ravnami na severozahodu, en krak pa se severozahodno zajeda med katastrski občini Sele in Stari trg. Na povprečno velikost gozdne posesti močno vpliva tudi drobna razparceliranost primestnih gozdov v kompleksu Progla.

Katastrska občina Stari trg v največji meri meri meji na samo mesto in ima večjo stopnjo poseljenosti, kar močno vpliva na povprečno velikost gozdne parcele (3,14 ha). Tu je le manjši delež čistih kmetov, v večini so polkmetje, ki si poleg kmetovanja iščejo dohodek v industriji ter tako izboljšujejo svoj osebni standard. Nekaj je tudi nekmetov, ki niso odvisni od dohodka iz gozda.

2.4 SESTAVA ZASEBNE GOZDNE POSESTI IN SOCIALNO- EKONOMSKI TIPI LASTNIKOV GOZDOV

Skupno površino 1749 ha zasebnih gozdov ima v lasti 270 gozdnih po-

Preglednica 4: Sestava zasebne gozdne posesti po velikostnih kategorijah

Velikostna skupina (ha)	število posestnikov	delež posestnikov (%)	gozdna površina (ha)	delež površine (%)	povprečna velikost posesti
do 0,50	35	12,9	10,60	0,6	0,30
od 0,50 do 1,00	26	9,6	18,72	1,1	0,72
1,00 - 3,00	75	27,8	136,07	7,8	1,81
3,00 - 5,00	34	12,6	132,20	7,6	3,89
5,00 - 10,00	45	16,7	317,59	18,1	7,06
10,00 - 15,00	28	10,4	348,36	19,9	12,44
15,00 - 20,00	12	4,4	199,72	11,4	16,65
20,00 - 30,00	10	3,7	241,97	13,8	24,20
30,00 - 50,00	4	1,5	160,50	9,2	40,13
nad 50,00	1	0,4	183,29	10,5	183,29
Skupaj	270	100	1749,02	100	6,48

Vir: Gozdnogospodarski načrt gospodarske enote Podgorje - Plešivec 1987 - 1996

sestnikov. Največ lastnikov (75 ali 27,8% vseh gozdnih posestnikov) ima gozdno posest veliko od 1 do 3 ha, kar predstavlja skupno le slabih 8% površine zasebnih gozdov v revirju (136 ha). Povprečna velikost posesti v tej skupini znaša 1,81 ha.

Po površini je največ gozdov v velikostni kategoriji 10 do 15 ha (348,36 ha ali 19,9% površine zasebnih gozdov v revirju), s povprečno posestjo 12,44 ha gozdov. Le štirje gozdni posestniki imajo posest veliko od 30 do 50 ha, kar predstavlja 160,5 ha ali 9,2% površine zasebnih gozdov in imajo povprečno velike posesti 40,13 ha. Samo en gozdni posestnik (ali 0,4% vseh gozdnih posestnikov v revirju) ima več kot 50 ha gozdov, in sicer 183 ha ali 10,5% površine zasebnih gozdov revirja.

Ce pri izračunu povprečne gozdne posesti za celoten revir upoštevamo tudi gozdove zadnje skupine, ki so v lasti župnije Stari trg, je povprečna posest v revirju velika 6,48 ha, brez teh pa 5,82 ha, kar je precej več kot znaša povprečna velikost zasebne gozdne posesti v državi.

Lastnike gozdov lahko razvrstimo tudi po njihovem socialno-ekonomskem

Preglednica 5: Število gozdnih posestnikov in velikost povprečne gozdne posesti po statusu in velikostnih skupinah

Status	Skupaj		do 5 ha		5-15 ha		nad 15 ha	
	št.pos.	povp. posest	št.pos.	povp. posest	št.pos.	povp. posest	št.pos.	povp. posest
Kmetje	59	13,70	12	2,84	27	10,18	20	24,97
Polkmetje	106	5,55	61	2,54	39	8,45	6	17,18
Nekmetje	105	3,36	97	1,11	7	8,70	1	183,7
	(104)	(1,62)	(97)	(1,11)	(7)	(8,70)	-	-
Skupaj	270	6,48	170	1,75	73	9,11	27	29,12
	(269)	(5,82)	(170)	(1,75)	(73)	(9,11)	(26)	(23,18)

Vir: Gozdnogospodarski načrt gospodarske enote Podgorje - Plešivec 1987 - 1996

DREVESNI POSEBNEŽI BUKEV (V POBOČJU) POD STARIM GRADOM NAD RADLJAMI

JERNEJA ČODERL, dipl. ing. gozd. Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Slovenj Gradec

Že od nekaj so gozdni posestniki in gozdarji obravnavali bukev kot mater gozda. Čeprav so ji bili kmetje zaradi tržne nezanimivosti svojčas nenaklonjeni, so se vendar zavedali pomembnosti bukve za trajnost obnavljanja gozda in so dejali, da je dobro imeti na hektar gozda vsaj en bukov semenjak.

V pobočju pod razvalinami Starega gradu kraljuje mati gozda izrednih dimenzij. Bukve velikanka je zraščena iz dveh debel. Obseg prvega debela v prsni višini je 4,3 metre, obseg manjše bukve znaša 1,79 metra. Drevo je visoko 37 metrov. Z drvni, ki bi jih lahko naredili iz lesa tega mogočnega drevesa, bi lahko ogrevali stanovanjsko hišo kar štiri leta (bruto masa obeh bukev je, po meritvah v letu 1997, 31,9 kubičnih metrov). Krošnja zelene kraljice meri v premeru 20 metrov. Bogastvo njenega zelenega asimilacijskega aparata je neizmerno.

Bukev - mati gozda lahko dočaka starost, ki jo lahko primerjamo z vsoto petih najdaljših človeških življenj. Kako dolgo bo bukev pod Starim gradom še kraljevala?

Stara bukova dama možato opozarja kljub nekoliko razbrazdanim debelom na svojo vitalnost obiskovalce gozdne učne poti.

Foto.: Gorazd Mlinšek

statusu:

kmetije so tisti, ki delajo na kmetiji, se s tem preživljajo, kmetija jim je edini vir dohodka, družinski člani niso zaposleni izven kmetije. Glavni vir dohodka sta živinoreja in gozdarstvo;

polkmetije imajo nekaj obdelovalne zemlje ter nekaj gozda. Dohodek na kmetiji je premajhen za solidno preživetje, zato si vsaj eden od aktivnih članov družine išče zaposlitev izven kmetije. Gozd predstavlja pomemben dopolnilni, v nekaterih primerih pa tudi nepomemben vir dohodka;

nekmetije so tisti gozdni posestniki, ki nimajo obdelovalne zemlje ali pa je imajo zelo malo in je ne obdelujejo sami, imajo majhno gozdno posest, redno so zaposleni v industriji ali drugih službah. Dohodek iz gozda je nepomemben.

V oklepaju pri preglednici 5, sta podatka o številu gozdnih posestnikov in povprečni velikosti zasebne gozdne posesti brez upoštevanja gozdov v lasti župnije Stari trg. S pomočjo preglednice 5 lahko razvrstimo zasebno gozdno posest glede odvisnosti lastnika od gozda.

Kmetije (59 gozdnih posestnikov) imajo (v lasti) 808 ha gozdov, kar znaša slabo polovico površin zasebnih gozdov v revirju (46,2%). Povprečna velikost posesti je 13,7 ha. Večinoma (27 gozdnih posestnikov) je gozdna posest velika od 5 do 15 ha, dvajset pa je takih, ki imajo (v lasti) povprečno posest 25 ha gozdov. Gozd je poleg živinoreje njihov glavni vir dohodka. Večinoma opravijo vsa dela v gozdu sami ali pa si pomagajo med sosedi. Za delo v gozdu so v glavnem dobro opremljeni, le redki pa imajo opravljen tečaj za varno delo z motorno žago in tehniko podiranja drevja.

Polkmetije (106 gozdnih posestnikov) imajo v lasti 588 ha gozdov ali 33,6% površine zasebnih gozdov revirja.

Največ lastnikov (61) ima do 5 ha (povprečno 2,5 ha), šest pa je takih, ki imajo povprečno veliko posest 17,2 ha ali skupno 103 ha. Gozdni posestniki te kategorije delajo na kmetiji, ukvarjajo se z živinorejo in drugimi kmetijskimi dejavnostmi, vsaj eden izmed aktivnih članov družine je redno zaposlen izven kmetije.

Dohodek iz gozda predstavlja pomemben dodatni vir dohodka. Dela v gozdu opravljajo podobno kot skupina kmetov, le posamezniki najemajo tujo delovno silo pri izvajalskih podjetjih ali pa najamejo izvajalske skupine, ki niso registrirane, njihovi delavci pa so priučeni za dela v gozdu.

Nekmetije (104 gozdnih posestnikov) ima (v lasti) 168,7 ha gozdov, ali 9,7% površine gozdov. Povprečna velikost posesti znaša 1,62 ha. Velika večina (97 gozdnih posestnikov) ima posest v prvi velikostni skupini s povprečno površino 1,1 ha in zajemajo 108 ha zasebnih gozdnih površin v revirju. Gozdovi župnije Stari trg s površino 183,7 ha in deležem 10,5% površine, ki spadajo v velikostno skupino nad 15 ha, so v preglednici prikazani, v tem izračunu povprečja pa niso upoštevani zaradi prevelikega vpliva na to skupino posestnikov.

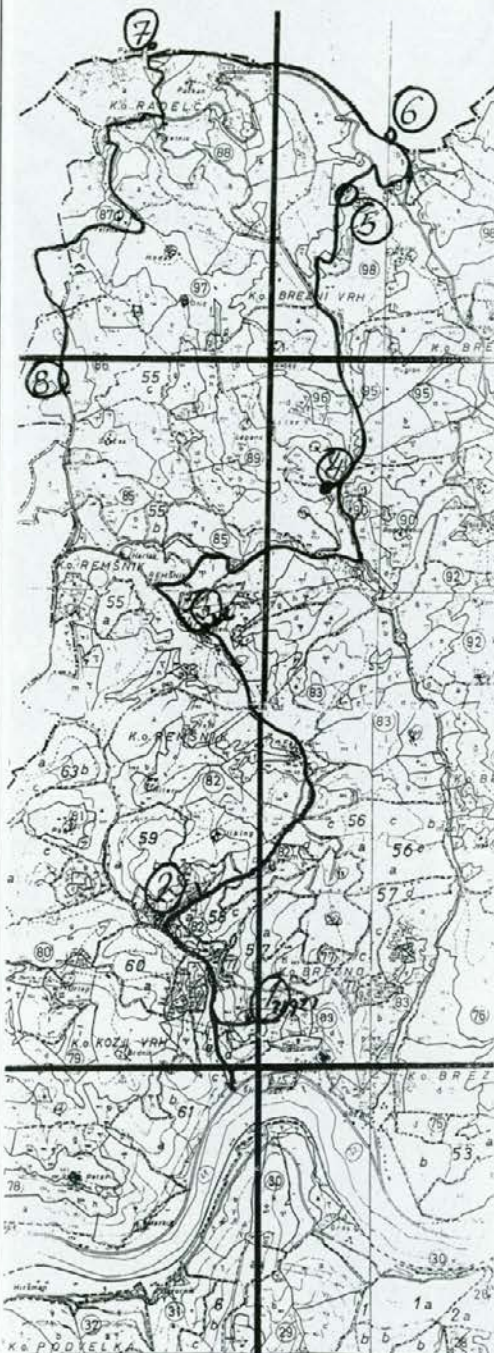
Nadaljevanje prihodnjic

Narava okoli Kozjega vrha kliče
po odkritju in spoštovanju.
Ogled skritih lepot,
življenja in različnosti

ČEZ VRESENK PREKO REMŠNIKA NA PANKRACA SEDEM RAZLOGOV, DA GREMO NA REMŠNIK

URŠKA ŠPROGAR, novinarka Večera

V začetku letošnjega maja sta gozdarja Martin Kranjc in Darko Kmetec z Zavoda za gozdove Slovenije v sodelovanju z botanikom dr. Jankom Rode, vodjem zeliščnega vrta pri Hmeljarskem inštitutu v Zalcu, vodovarstvenikom Željkom Blažekom, vodjem inštituta IEL, in računalnikarjem raziskovalcem Andrejem Šprogarjem ter ornitologom Andrejem Sorgom trasirala novo pot Čez Vresenk na Pankrca. Z raziskovalci s posameznih področij sta določila in skupaj smo obhodili prvo novo sled narave iz Brezna na Remšnik. Steza vodi po že večinoma pozabljenih poteh.

Ideja za pot je nastala ob spoznanju, da ne poznamo bližnje okolice in njene narave. Za začetni projekt smo izbrali pot, ki vodi od Brezna (Štimpah) do Pankrca.

Za ureditev takšne poti je bilo potrebno združiti znanje in izkušnje domačinov, ljudi, poznavalcev teh krajev in strokovnjakov z različnih področij. Martin Kranjc, vodja odseka za usmerjanje razvoja populacij prostoživečih divjih živali z Zavoda za gozdove območne enote Maribor je prepričan, da bomo na primeru te poti pokazali, da je do učna pot za sladokusce. V okviru projekta bodo sodelovali tudi študentje Pedagoške fakultete, pod mentorstvom prof. dr.

Mitja Kaligariča. Narava Kozjaka in njena zgodovina sta javnosti skoraj nepoznani. Tukaj ni velikih športnih centrov, tukaj ni bilo olimpijad, pokrajina pa kljub temu živi svoje bujno življenje z bogastvom rastlinskega in živalskega sveta, sredi od potokov razbrzdanih hribov. Mnogoča naravnih zanimivih pojavov, rastlin in živali prav čaka, da jo odkrijejo poznavalci. Pa ne zato, ker se sami ne bi dobro počutili, temveč zato, da se obojestransko obogatijo z novimi spoznanji, ki jim bodo omogočila še bolj pristno koeksistenco in priznanje lepote življenja kljub različnosti. Tukaj narava kliče po odkritju in spoštovanju. Namen tega dela je priprava dokumentacije o okolju in naravi, trajni zapisi bodo kot informacijski in učni pripomoček, kot priručnik na poti, kot material, ki je na voljo v tiskani in prek medijev publicirani obliki, ki je dostopen vsakomur ob vsakem času. Primarni namen ni visoka znanost, temveč poljudni opis tal, voda, rastlin in živali na tem kosu Slovenije. Če bomo ob tem obogatili znanje in pripomogli k ohranitvi našega naravnega bogastva, bo namen dosežen. V sredino te pokrajine nas bodo popeljali poznavalci in nas opozorili na njene značilnosti.

ZACELO SE JE ZNANSTVENO DELO

Prvi osnutek poti je izrisal in vodil Darko Kmetec z Zavoda za gozdove, Območne enote Podvelka Ribnica. Povabilu na strokovni izlet so se odzvali vsi strokovnjaki, ki so prejeli povabilo, in se prepustili prisrčnemu vodstvu po kozjanski sledi narave.

Označena pot bo vodila po brezniskem jarku skozi varovan gozd do globoke naravne razpoke, kjer se je pred 18 leti južno pobočje odtrgalo in pričelo drseti proti Dravi. Danes, ko se je drsenje ustavilo, pa je zanimiv ogled na mestu ugreza. Sile narave so nepojmljive in veličastne.

Pot se nato strmo dviga in vodi do zapuščenega rudnika bakra in skozi lovni del gozda do lovske kočice na Remšniku. Tam se je treba malo spočiti. Potem sledi rahel spust po poti svetega Jurija do nahajališča grafit; tega si še danes lahko nabereмо za vzorec. Zanimiva pot vodi nato skozi vzorno urejeni Gašparjev gozd do gospodarskega gozda pri Zaherniku. Na severnem delu pobočja je pester in zgornji sestoj tis. Tu raste domnevno najstarejša tisa, vsekakor pa je to največji sestoj tis v Sloveniji. Se rahel vzpon do Pankrca, do znamenite cerkvice in čudovitega razgleda okolice. Tukaj se bo pa treba odločiti kam. Na voljo bo več možnosti: do kmetije Hiter ali žez Kapunar do Radelj. V načrtu je postavitev stalne botanične razstave zdravih, strupenih in užitnih rastlin, ki rastejo ob prehojeni poti. Poleg te zbirke bodo vključene še zbirke mineralov, razstava ptic in drugih živali ter opis bogatih in predvsem dobrih vodnih izvirov. Najprej smo se za postavitev razstave dogovorili z gospodarjem na kmetiji Hiter, ki pa si je sedaj premislil in čudovito kmečko hišo namerava podreti, zato ostane možnost za razstavo še v stari hiši pri kmetiji Mazgon in upanje, da bo mogoče le še najti staro hišo, ki ne ustreza več sodobnejšemu življenju na kmetiji, pričara pa spomin na čase, ko so znali ljudje živeti drugače, bolj prilagojeno.

Pot se imenuje Čez Vresenk na Pankrca. Celotni projekt bo potekal še celo leto in spada v okvirni projekt Sledi narave. Namen slednjega je približati ljudem lepote naše narave. Za takšna dela je potrebna široka udeležba strokovnjakov in poznavalcev narave, ki bodo s prispevki pot opisali tako, da bo dostopna kot vzgojni in učni material za mladino in ljubitelje narave. Do dokončne realizacije in svečane otvoritve kozjanske sledi narave prihodnje leto, zadnji teden v maju, ob tednu gozdov, pa je še dolga pot, vendar v veselje vseh, ki so se in se bodo odločili za sodelovanje.

Martin Kranjc, Darko Kmetec, Željko Blažeka, Andrej Šprogar, dr. Janko Rode z gospodinjino na kmetiji Hiter med novo in staro kmečko hišo, ki so ji šteti dnevi. Foto: Urška Šprogar

Planinska učna pot Štimpah - Remšnik

Izvirališče: Štimpah 925m NV

1. Ugrez pobočja (vroči izviri) 425m
2. Bjok - zapuščen rudnik bakra 430m
3. Lovska kočica (lovčijev gozd) 470m
4. Šerck (grafit, pot sv. Jurija) 515m
5. Zahernik (gospodarski gozd) 610m
6. Tisa (sestoj TISE) 655m
7. Pankrca (razgled) 690m
8. Hiter (kmetija - turizem) 675m

DIVJA VODNA PRIPOVED

GORAZD MLINŠEK, dipl. ing. gozd. Zavod za gozdarstvo Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Vesel sem, da živim v prijetnem, z štirimi letnimi časi popostrenem podnebnem pasu. Obdajajo nas gozdovi, ki nam omogočajo, da ne zmanjka vode. Voda je vir življenja, lahko pa je tudi njegova uničevalka.

Preobilne nevihtne padavine se neusmiljeno hitro zbirajo v razdiralne vodne curke in z razdiralno močjo združeno divjajo po strugah potokov in hudournikov proti dolini v reke. Neustavljiva je njihova moč pod strmimi pobočji. Manj so porasla razgibana pobočja, hitreje je zbiranje razdiralnih nevihtnih kapljic. Zanimivo je opazovanje divjanja narasle vode po rečni strugi. Marsikaj ti pove, ko prinaša najrazličnejše stvari s seboj. Morda spoznaš tudi kulturo ljudi, ki živijo ob njej in njenih pritokih. Štirinajstega julija letos smo imeli na

Koroškem ničkaj prijetno vreme. Od zahoda nas je krepko obdala deževna fronta. Že zjutraj je lilo kot iz škafa. Meža je že dopoldan neusmiljeno naraščala. Hitro so bile polne tudi struge njenih pritokov izpod Olševe, Smrekovca, Pece, Jankovca in Uršlje gore.

Okoli pete ure popoldan sem stal ob izviru Barbarskega potoka v Mežo, strmel v podivjani potok in poslušal divjo sinfonijo podivjane vode izpod Uršlje gore in Suškega vrha. Vse bolj glasno je bilo ropotanje prinašajočega kamenja po ozki strugi. Tudi most pri Brančurniku na Prevaljah je bil v nevarnosti, da ga bi zalilo.

Zanimalo me je tudi, kakšna je s transkimi podivjanimi hudourniški potoki napolnjena struga Meže. Pri Brančurniku se struga naše koroške reke razširi,

pa so jo kljub temu preobilne padavine hitro polnile. Samo višinski meter je še manjkalo do vrha korita, da bi se te svobodno razlile po bližnjih travnikih in vrtovih. Takšne vrste svoboda ni ničkaj prijetna, ko ti podivjana voda zalije klet, odnese del ceste ali pa te spodnese in te odnese v večna lovišča.

Petnajst minut sem stal ob naraščajoči Meži in analiziral po Meži transportiran material. Največ je bilo vej, predsem pa sečnih ostankov. Veselil sem se, da bodo struge potokov očiščene, istočasno pa me je pekla gozdarska vest, da še premalo skrbimo tako gozdarji kot lastniki gozdov za gozdni red po končanih sečnjah ob strugah potokov. Med vejami so plavala tudi manjša drevesa. Le kje je podivjana voda spodklopala brežino gozdne ceste? Razni lesni ostanki so tekmovali med se-

boj. Med najhitrejšimi so bili posamezni hlodi in deske. Kot smerokazi so med njimi potovale razne plastične vrečke, plastenke pa tudi stiropor. Presenetilo me je tudi pet žog. Dve sta bili žogici za tenis, dve otroški gumijasti žogi in ena usnjena žoga za nogomet. Kot da bi podivjana reka vedela, da bo konec svetovnega prvenstva in da se bo zanimanje za nogomet v naši dolini zmanjšalo in nam žoge ne bodo več potrebne. Morda bi še opazil kaj zanimivega, a me je naraščajoča voda opozorila, da moram prestopiti višje. V petnajstih minutah se je dvignila gladina Meže za pet centimetrov, jaz pa nisem obul gumijastih škornjev, niti nisem bil bos.

Da je podivjana voda temeljito očistila vse struge potokov in rek na Koroškem, sem se prepričal naslednji dan, ko sem potoval ob Dravi proti Mariboru. Drava je bila že spokojno mima, vendar pa nastlana z ogromno količino odpadkov. Mnogo teh je bilo tudi iz naše doline! Veliko jih bo med njimi tudi potonilo. Se sreča, da nisem dravska riba!

UTRINKI IZ REVIRJA

KAŽO SE SPOMINJAMO NAŠIH NEKDANJIH SODELAVCEV

RUDI REBERNIK

Delo revirnega gozdarja je bilo v petdesetih in šestdesetih letih dokaj naporeno, posebno še v bolj oddaljenih revirjih, kot je bil Plešivec. Od sečišča do sečišča, pa do sedeža gozdnega obrata v Slovenj Gradcu smo hodili peš. Gozdni obrat je imel za svoje potrebe samo eno motorno kolo, na direkciji GG pa so že imeli en službeni avto in eno terensko vozilo džip. Pozneje smo tudi terenski gozdarji dobili službena kolesa, ki pa sem ga lahko uporabljal samo od Suhega Dola pa do Slovenj Gradca, kjer je bila cesta toliko ravna, da se je dalo peljati s kolesom. Kljub temu pa se tistih časov vedno rad spominjam, ravno tako tudi nekdanih sodelavcev, katerih že veliko ni več med nami ali pa uživajo svojo težko, v gozdu prisluženo pokojnino. Vedno, če me pot pripelje mimo doma katerega izmed njih, se rad oglasim, da poklepemato in obudimo spomine na čase, ki smo jih preživeli skupaj v gozdu pri našem delu. Skoraj vsi ugotavljajo in zatrjujejo, da so delovni pogoji gozdnih delavcev danes veliko boljši, kot so bili v njihovih časih. Pravijo pa, da ne opazijo tistega pravega prijateljstva, sodelovanja in pripravljenosti, pomagati eden drugemu, kot je to bilo nekdaj. Zaradi peš hoke je v velike oddaljenosti od sečišč in delovišč so delavci prebili veliko več časa skupaj, posebno v zimskih in jesenskih dneh, ko so odhajali na delo zjutraj, ko je bila še tema in se vračali zvečer po temi k svojim družinam. To je staklo posebne, trdne vezi in prijateljstva v delovnih skupinah, da so jih občutili kot v družini.

Tako sva se pogovarjala in obujala spomine z našo upokojeno sodelavko Ančko Hrašan - Jamnik, ko sem jo obis-

Naša upokojena gozdna sodelavka Ančka Hrašan - Jamnik, ki je pred kratkim praznovala svoj 75. rojstni dan, pred svojo hišico v Šmiklavžu, kjer živi sama.
Foto: Rudi Rebernik

Ančka v svoji dnevni sobi, kjer preživi ob topli krušni peči, ob gledanju televizije in čitanju časopisov in pričakanju obiskov večino svojega časa.

Foto: Rudi Rebernik

kal v njeni hišici ob potoku v Šmiklavžu, kjer danes živi in uživa svojo trdo, v gozdu prisluženo pokojnino. Obiska je bila zelo vesela, čeprav jo njeni sosedje in sorodniki redno obiskujejo, pa vendar se obiskov svojih nekdanih sodelavcev najbolj veseli.

Ker je letos naša sodelavka Ančka obhajala že svoj 75. rojstni dan, mislim, da si zasluži in je primerno, da ji tudi v našem Viharniku posvetimo par vrstic. Ančka se je rodila leta 1923 v Graški gori v skromni kmečko - delavski družini. Kmalu se je morala spoprijeti z življenjem, ko je pomagala staršem pri Podplotniku obdelovati domače njivice, obenem pa si že z dninami pri kmetih zaslužiti za svoje skromne dekliške potrebe, ki jih je tudi ona imela. Zaradi tega se je takoj, ko se ji je ponudila priložnost, zaposlila in je večino svoje delovne dobe preživela v gozdu pri delih čiščenja, gojenja in negi gozdov po revirjih gozdnega obrata Slovenj Gradec. S svojo skupino žensk, ki jo je vodila, je delala povsod, kjer je bilo potrebno in sledi njihovega dela se vidijo danes po lepo zaraslih fratah in goličavah Plešivca, Blatnice, Vodriža in drugod. Tudi poročila se je, že v zrelejših letih, s pridnim in poštenim delavcem Avgustom, s katerim sta potem skupaj delala do upokojitve. Vendar pa ji zakonske sreče ni bilo usojeno dolgo uživati, ker ji je mož kmalu po upokojitvi umrl, ravno, ko sta si svojo hišico uredila za dostojno življenje. Morala se je vživeti in navaditi samote in danes pravi, da je srečna. Želi pa si samo zdravja in obiskov svojih starih prijateljev in sodelavcev. Tudi mi ji želimo, da bi zdrava dočkala še veliko let v svoji hišici, ki si jo je tako lepo uredila za jesen svojega življenja.

MIHAELA KOTNIK

V nedeljo, 19. julija 1998 je bilo v Gaberkah pri Šoštanju nad vse veselo. Gasilsko društvo je s pomočjo KZ Saleška dolina in občine Šoštanj ter raznih sponzorjev priredilo „Praznik žetve in kruha“ že četrti po vrsti, kjer so na tekmovale in zabaven način prikazali stare običaje, povezane z žetvijo.

Letos se je zbralo sedem tekmovalnih ekip iz krajev: Razbora, Gaberk, Škal, Raven, Zibike, Plešivca in Cirkovc. Seveda se domačinke iz Gaberk zopet niso dale (Elica Zaveršnik in Anica Bolha) in so osvojile prvo mesto, druge so bile Ravenčanke in tretje žanjice iz Cirkovc. Moške ekipe pa so bile tokrat med najboljšimi Plešivec, drugi Zibika in tretji Ravenčani.

Prikazali so tudi mlačvo in brušenje je srpov. Za veselo razpoloženje je ves čas skrbel ansambel Šrajharji iz Konovega. Njihova posebnost so tudi instrumenti, ki so vsi, razen harmonike, izdelani iz kmečkih orodij, ki na taki zabavi pač ne morejo manjkati. Dobre gospodinje in kmečke žene pa so tokrat poskrbele za bogato kulinarčno razstavo, kjer so mnogi pasli poglede in dobrote seveda tudi poizkusili,

1. Žanjice
2. Gospodinje in kmečke žene so priredile bogato kulinarčno razstavo
3. Moški so vezali snope

saj je bilo mogoče videti od domačega kruha, slastnih potic, gibanic, krofov, tort, rolad, rezin, breskev in še in še...

Za veselo razpoloženje tja v pozno noč pa je poskrbel ansambel Gamsi. Predvsem mladi si želijo čimveč takih srečanj.

UDELEŽILI SMO SE DRŽAVNIH KMEČKIH IGER

DANICA ONUK, inž.agr.

Kot prvovrščena ekipa na regijskih kmečkih igrah na Šentanelu se je ekipa Društva podeželske mladine Mislinjske doline udeležila državnih kmečkih iger na Sv. Antonu na Pohorju.

Kmečke igre so potekale v soboto, 27. junija 1998, našo šestčlansko ekipo pa so sestavljali: Srečko PACNIK, Borjs PACNIK, Ciril PERŠE, Danilo PUŠNIK, Brigita TRETJAK in Nataša TAMŠE.

Ekipa Mislinjske doline. Od leve proti desni stojijo: Danilo PUŠNIK, Nataša TAMŠE, Srečko PACNIK in Ciril PERŠE; čepita: Brigita TRETJAK in Boris PACNIK. Foto: Danica Onuk

Ekipa pred fantomom kravo, ki jim je prinesla zmago v disciplini molže. Foto: Danica Onuk

Tekmovali so v petih disciplinah in sicer v predstavitvi ekipe s 3 minutnim nastopom v značilnih oblačilih in narečju za določen kraj, v košnji, grabljenju, žaganju hloda in molži.

Naša ekipa se je dobro odrezala, saj je v dveh disciplinah (molža in žaganje hloda) dosegla 1. mesto, v grabljenju pa 3. mesto. Skupen seštevček točk je zadostoval za ekipno 3. mesto, takoj za domačini in prvovrščeni iz Laškega.

EKSKURZIJA DRUŠTVA PODEŽELSKE MLADINE MISLINJSKE DOLINE

DANICA ONUK, inž. agr., mentorica DPM

V soboto, 25. julija 1998 je bila za Društvo podeželske mladine Mislinjske doline organizirana ekskurzija in sicer nas je pot vodila na Notranjsko in na mejo s Hrvaško - na reko Kolpo. Ker je bila pot dolga in ker se je obetal vroč dan, smo se na pot odpravili že ob 5. uri.

S krajšimi postanki na Trojanah in Cerknici smo prispeli do našega prvega ogleda Križne jame. Tu nas je sprejel Franci Kandare, mlad kmetovalec s kmetije usmerjene v konjerejo. Ukvarja se s posojjo konj za jahanje, vožnjo z lojternikom do turističnih točk, na njegovi kmetiji pa je možno tudi prenočiti (v posteljah, na seniku ali v šotorih). Ker je Franci znanec naših mladih in ker se ukvarja tudi z vodenjem po Križni jami, ni bilo naključje, da nas je sprejel prav on. Na programu smo imeli krajši del oziroma tako imenovani „suhi del“ ogleda jame, ki traja do 2 uri. Na vstopu so nas opremili z gumijastimi škornji in svetilkami, tako da smo lahko občudovali kapnike, „biserne“ stene, kosti jamskega medveda, na koncu pa se še s čolnom popeljali po jezeru. Daljši ogled jame oziroma „mokri del“ je vezan izključno na čolne, saj je v jami veliko jezer, ki ob nalih narastejo do 4 m in so prehodi celo onemogočeni. Ogled jame je zanimiv, posebno prija v vročih poletnih dneh, ko se v njej lahko prijetno ohladimo.

Naslednji ogled je veljal gradu Snežnik, ki se nahaja v Loški dolini in danes spada med reprezentančne objekte Republike Slovenije. Grad, kakor tudi njegova okolica sta lepo vzdrževana, vsi prostori pa so zanimivo opremljeni s pohištvom prejšnjih lastnikov.

Naprej smo nato potovali po krajši varianti poti, tako da smo sekali „žep“ Hrvaške, ki se zajeda v Slovenijo in tako dvakrat prestopili mejo. Po vožnji ob reki Cabranki smo prispeli v Osilnico na kmetijo Kovač, kjer smo imeli kosilo.

Nato pa je prišel trenutek, ki smo ga najbolj čakali - rafting na reki Kolpi. Prvič zato, ker je bilo za večino to prvo tovrstno doživetje, drugič pa zaradi vročine in nam je ohladitev na vodi prav prijala. Skupaj s še drugimi udeleženci raftinga smo se dobro opremljeni naložili v 7 gumijakov in se prepustili dve in pol urnemu spustu po reki od Osilnice do Broda na Kolpi. Reka je v tem gornjem toku dokaj hitra z nekaj brzicami med skalami, tako da se je veljalo podrediti navodilom vodiča, če se nismo želeli preveč prevračati. Na vmesnem postanku smo se okopali v dokaj hladni reki, vožnjo pa zaključili z mnenjem, da se je za takšno doživetje izplačalo tako daleč pripeljati.

Čakala nas je še pot domov, kjer pa nas je pred Ljubljano pozdravil še dež, bolje rečeno - močni nalivi vse do doma.

TROJČKI V PODGORI PRI KOTLJAH

ROK GORENŠEK

Trojčki v hlevu pri Razgoršku

Foto: Rok Gorenšek

Letos, v začetku julija je pri kmetu Vinku Razgoršku, p.d. Kovaču (Slatinjaku) v Podgori pri Kotljah, krava „Soča“ povrgla trojčke: dve telički in enega bikca. Krava je dobra molznica, črnobelega, frizijske pasme. Po poreklu je iz farne Podlog pri Zalcu.

Telički so bili zdravi, lepi in živahni. Porod je potekal brez zapletov. Vsa tri teleta so bila rjavo črne barve. Razumljivo je, da so postali takoj ljubljenci vseh pri hiši, najbolj pa vnučkinj Janje, Katje in vnuka Miheca. Otroci so teličkom takoj dali svoja imena: Janja, Katja in Miha.

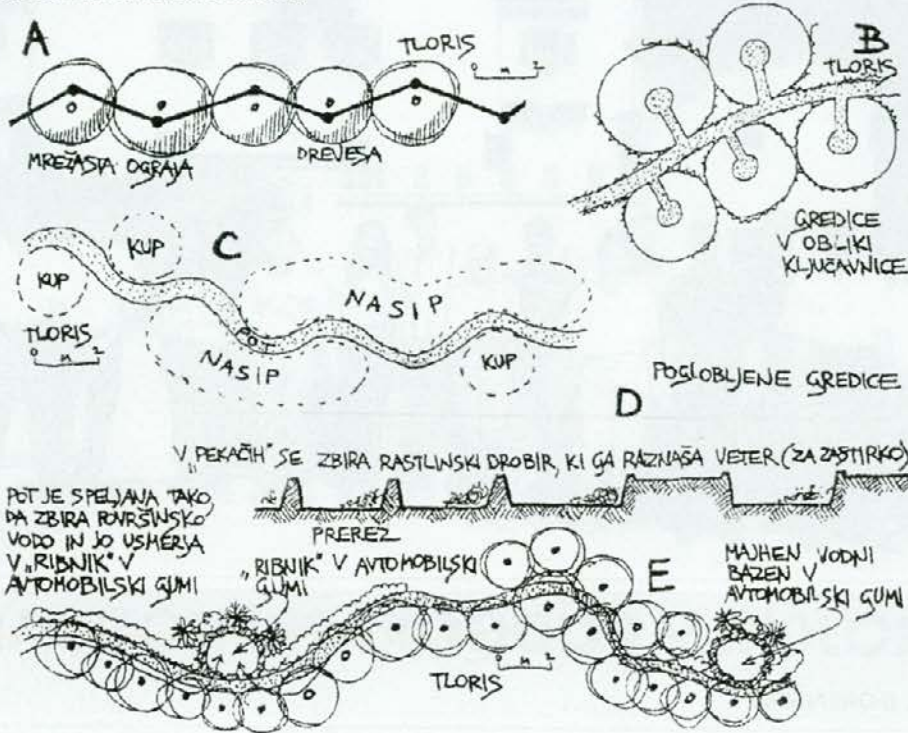
Krava je ob skotitvi trojčkov tretjič telila.

O PERMAKULTURI - OBLIKE RAZMEJITVENIH PASOV

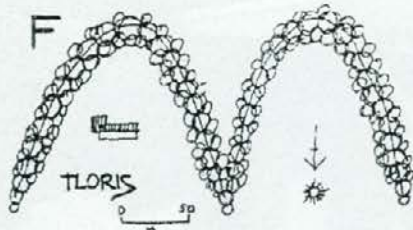
MILENA CIGLER GREGORIN, inž agr.

nadaljevanje

OBLIKE RAZMEJITVENIH OBMOČIJ

TIPI RAZMEJITVENIH POVRŠIN:

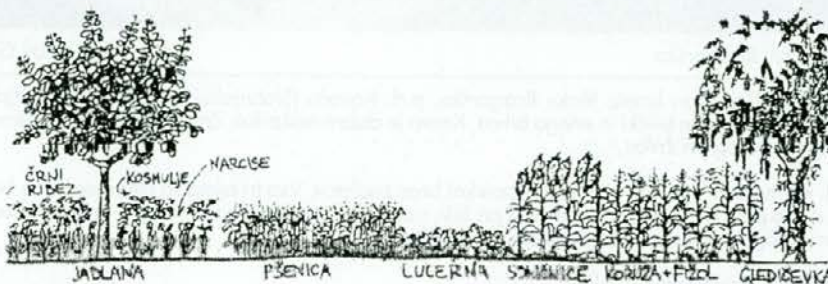

- A. cikcak
- B. "ključavnice"
- C. kupi in nasipi
- D. "pekači"
- E. vijuge in ovinki
- F. krivine

SISTEM JARKOV IN NASIPOV (CHINAMPA) JE ZELO DONOSEN

MEŠANI POSEVKI

Razmejitvene pasove si oglejmo z vidika njihove oblikovanosti in zasnove. Morda nam bi uspelo povečati donosnost našega ekosistema, če bomo spremenili obliko mejnega pasu.

- Ukrivljen mejni pas je lahko bolj koristen kot raven, posebno, če je krivina čim bolj razgibana.
- Nazobčan (valovit) mejni pas je še koristnejši, ker dopušča dostop do večje površine.
- Grički (nasipi zemlje) imajo veliko mejnih površin. Na dvigajoče se pobočje lahko posadimo večje število rastlin.

Kako spremenimo obliko mejnega pasu?

- Oblika spirale: Ko načrtujemo naše gredice, jih najprej začrtamo v ravni črti, pograbimo z njih vse in jih poravnamo. Če vrt tedaj, ko smo se lotili obdelovanja ni bil raven, ga bomo čim prej zravnali.

Kaj pa, če bi se naše vrtno gredice dvigale ali spuščale?

- Oblika "Chinampa" - jarki in nasipi: Sestavljajo ga jarki in nasipi in je zelo rodovit. Rastline, ki rastejo na okopih, imajo dostop do vode. Blato z dna jarka zajemamo z vedri in z njim pognojimo vrtno gredice na nasipu.

- Oblika mešanih posevkov: V nekaterih predelih je razširjen sistem mešanih posevkov, kjer sta dve rastlinski vrsti posejani v vrstah - ena poleg druge (npr. pšenica in lucerna ali niz dreves in niz manjših rastlin). Lahko posadimo tudi izmenično v vrste:

- drevesa, gabez (rastline za zastirko in gnojilo),
- stročnice (za hrano in gnojilo),
- sončnice (za hrano ljudi in živali),
- zelenjavo, koruzo (hrana za ljudi in živali).

Z ostanki rastlin (stebila sončnic in koruze) lahko zastiramo in pognojimo drevesa.

Zaradi razmejitvenih pasov in posevkov, ki rastejo v vrstah, je oskrbovanje rastlin in pobiranje pridelkov mnogo lažje.

Nadaljevanje prihodnjic

KMEČKE ŽENE IZ MISLINJSKE DOLINE OBISKALE KOZJANSKO

DANICA ONUK, inž. agr.

Udeleženke prve skupine pod vinogradom pri Šmalčičevih

Foto: Danica Onuk

Vsako leto je za kmečke žene iz obeh občin Mislinjske doline organizirana ekskurzija, ki je obenem tudi del izobraževalnega programa.

Na odboru društva kmetov smo se izmed različnih predlogov za ekskurzijo odločile za Kozjansko, ker tega dela Slovenije v okviru naših ekskurzij še nismo obiskale. To in pa zanimiv program je na ekskurzijo privabil 80 žena, tako da smo jo organizirali v dveh terminih in sicer v sredo, 8. julija in v sredo 15. julija 1998.

Z izbiro dneva smo imele srečo, saj je oba torka pred tem močno deževalo, sredi pa je bila kot nalašč za potovanje.

Pot nas je vodila preko Podčetrtka, kjer se nam je pridružila tamkajšnja svetovalka za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti gospa Iva Valek, ki nas je tudi spremljala ves čas naše ekskurzije. Najprej nas je seveda opozorila na uničene posevke po toči, ki je v tem delu Kozjanskega tolkla teden dni pred našim prvim obiskom. Bil je žalosten pogled na polja s koruzo, od katere so ostali le še štrclji.

Najprej smo se zapeljali do Bistrice ob Sotli, od tam pa na Svete gore, kjer smo zadnji del poti morale seveda peš. Tam smo si ogledale znano romarsko cerkev, s planote nad njo pa se nam je ponudil čudovit razgled preko hrvaškega Zagorja do Boča in celo

Druga skupina pri ogledu notranjosti Levstikovega mlina

Foto: Danica Onuk

do Pohorja na severu. Ker pa je bil dan po dežju in nebo lepo oprano, smo videle celo Uršljo goro.

Od tam smo se odpravile v osrčje Kozjanskega - v Kozje, kjer ima steklarna Rogaška Slatina svoj obrat brusilnice stekla „Dekor“. Lahko smo opazovale delavce pri samem delu brušenja, ogledale pa smo si tudi posebno sobo z unikatnimi izdelki visoke vrednosti. Lahko smo tudi kupovale v njihovi industrijski prodajalni.

Iz Kozjega smo se zapeljali proti Podsredi v Linhartov mlin, ki je

ohranjen na eni izmed tamkajšnjih kmetij, dela pa neprekinjeno že 400 let. To je mlin na vodo, ki danes dela le v turistične namene. V mlinu je možno kupiti tudi ajdovo moko in mlince.

V bližini Podsrede pa smo imele organizirano tudi kosilo in sicer na Šmalčičevi kmetiji ali kot jo imenujejo „Klet Trebče“. Ime je dobila po tem, ker si je sedanji lastnik hišo postavil nad vinsko kletjo svojih staršev, od katerih je podedoval tudi vinograd. Tako pridelava dobra domača bela in rdeča vina, ki jih je možno tudi ku-

piti. Prodaja pa tudi domač med. V programu ogledov je bil grad Podsreda, ker pa je bila v njem ta čas poletna glasbena šola, smo za prvo ekskurzijo organizirali obisk šivalnice in prodajalne perila „Marja“, za drugo skupino pa ogled zanimivega kraja Pilštajn. Za konec naše ekskurzije se nam je prilegel postanek v Atomskih toplicah, kjer si je polovica udeleženk privoščila kopanje, druge pa so lepo okolico izkoristile za sprehode in počitek. Nasvidenje prihodnje leto na naši že tradicionalni ekskurziji.

TEŽAVE PRI ODKUPU MLEKA MARIBORSKE MLEKARNE

MIRKO TOVŠAK, inž.

Že nekaj časa nazaj kmetje z območja Mislinjske doline ter obdravskega območja, ki ga pri odkupu mleka pokriva kmetijska zadruga Vuženica, čutijo, da odkup mleka Mariborske mlekarne ne poteka več tako tekoče kot leta poprej. Najprej se je začelo zatikati pri izplačilu mleka kmetom, saj so se roki za izplačilo nenehno podaljševali, koncem meseca maja pa je Mariborska mlekarne napovedala, da bo proizvajalcem mleka predlagala združevanje dela plačila za mleko za blažitev težav, ki jih ima pri svojem poslovanju. Svoj predlog je utemeljevala s tem, da so se količine odkupljenega mleka pri njih v letu 1998 povečale za 20% in da ob tako povečanih količinah mlekarne ob januarjski podražitvi odkupljenega mleka za 9% ni uspelo podražiti konzumnega mleka in mlečnih proizvodov. Zaradi tega naj bi že v štirih mesecih letošnjega leta nastalo za preko 200 mio negativne razlike v poslovanju te mlekarne. Te razlike pa mlekarne sama ne more pokriti. Predstavniki Mariborske mlekarne so tako najprej predlagali kmetom, da bi prispevali 3,00 SIT po litru oddanega mleka, kasneje pa se je ta predlog zmanjšal na vsakega 1,00 SIT/l in prispevek v višini 1.300,00 SIT, ki naj bi ga plačal vsak kmet za pokritje stroškov analiz kakovosti oddanega mleka. Na zboru proizvajalcev mleka, ki je bil prve dni junija v Tomaški vasi, so kmetje sprva odklonili tak način združevanja sredstev, kasneje pa je upravni odbor zadruge potrdil aneks k letni pogodbi, ki predvideva takšen način prispevka za pokrivanje stroškov pospešene prodaje in reklamiranja mlečnih proizvodov. Razlog je bil v tem, da so pred tem že vse druge zadruge, ki odkupujejo mleko za Mariborsko mlekarne potrdile takšen aneks in bi nepodpis aneksa za KGZ Ledina pomenil, da bi Mariborska mlekarne zmanjšala odkup mleka iz tega območja za 20%. Ker se s podobnimi težavami, čeprav morda v manjšem obsegu, ubadajo tudi druge mlekarne v Sloveniji, smo preko Zadrugne zveze pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dosegli, da bo država prispevala izvozno vzpodbudo za vse izvožene količine mleka in mlečnih proizvodov, s čimer naj bi se v prihodnje normaliziral povečan odkup mleka na področju celotne Slovenije.

Z aneksom k letni pogodbi je določeno tudi, da bo mlekarne odslej plačevala mleko tako, da bo zagotovljeno plačilo 70% vrednosti z viranskim nakazilom zadrugi, 30% pa s kompenzacijami. To pomeni, da bo mlekarne plačala le 70% mleka z gotovino, preostali del za izplačilo kmetom pa bo morala zadruga zagotoviti z denarjem, ki ga pridobi s trgovskim poslovanjem. Naša zadruga zaenkrat še sama zmore zagotavljati ta denar, kljub temu pa pozivamo vse naše kmete, ki oddajajo mleko preko naše zadruge, da nabavljajo čimveč reprodukcijskega materiala preko naše zadruge, ker s tem tudi zagotavljajo normalno plačevanje mleka.

Kljub temu, da je tako v glavnem sanirano stanje na področju odkupa mleka za naprej tudi pri Mariborski mlekarne, se je upravni odbor naše zadruge odločil, da bomo v prihodnje:

1. del odkupljenega mleka preusmerili v Celjs-

Vodja odkupa pri Mariborski mlekarne g. Branko Ledinek na lanskoletnem srečanju največjih proizvajalcev mleka v Podgorju. Letos bi bil njegov obraz nedvomno bolj zaskrbljen. Foto: Mirko Tovšak

Se našim govedorejcem res pišejo slabši časi zaradi težav pri odkupu mleka? Posnetek je narejen na pašniku Plešivec. Foto: Mirko Tovšak

ko mlekarne, ki kaže interese za odkup dela povečanih količin mleka iz našega območja;

2. vztrajali, da se čimprej doseže dokončno lastniničenje pri Mariborski mlekarne, s čimer bomo tudi zadruge in kmetje dosegli večji vpliv na gospodarjenje v tej mlekarne;

3. zaradi oblažitve ekonomskega položaja proizvajalcev mleka znižali odkupno maržo za zadruge na 4% pri proizvajalcih mleka, ki oddajajo mleko v skupne zbiralnice in 2,5% pri proizvajalcih, ki imajo direktni odvoz mleka na domu.

Pri obravnavi lanskoletnih poslovnih rezultatov Mariborske mlekarne smo na nivoju naše zadruge ugotavljali, da bo treba tudi v tej mlekarne marsikaj postoriti za izboljšanje njenega poslovanja.

Za primerjavo navajamo samo dejstvo, da je Celjska mlekarne v lanskem letu dosegla 5,7 milijard SIT bruto prometa ob 140 zaposlenih, mariborska pa 6,5 milijarde bruto prometa z 280 zaposlenimi.

Proces racionalizacije poslovanja ob tranziciji na nove tržne razmere se torej pri Mariborski mlekarne še ni začel, zato je potrebno doseči, da se sanacija takoj začne, saj ob takšnem številu zaposlenih in ob trenutno doseženem obsegu poslovanja ta mlekarne ne more preživeti. V zadruge se veliko trudimo tudi, da bi prišlo čimprej do povezovanja živilsko predelovalne industrije v Sloveniji.

Štirinajst mlekar, kolikor jih je sedaj v Sloveniji, ne more preživeti, zato je rešitev le v njihovem povezovanju, delitvi proizvodnih programov in enotnejšem nastopu na domačem in tujih trgih. Kmetje in zadruge s področja Koroške, Štajerske in Prekmurja se močno ogrevamo, da bi prišlo do povezovanja Celjske, Mariborske, Ptujске in ostalih mlekarne s tega področja. Upamo, da bomo v teh prizadevanjih tudi uspeli.

VIHARNIK

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec,
2380 Slovenj Gradec, Vrančev trg 1
Telefon: 0602/43-332
Direktor: Hubert Dalinšek
Uredniški odbor: Ida Robnik,
Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek
Glavna urednica: Ida Robnik
Lektorica: Majda Klemenšek
Oblikovalska realizacija:
Umetniška delavnica IDEA, Maribor
Likovna urednica: Marlena Humeč
Tehnični urednik: Robert Strmšek
Računalniška postavitev, priprava za tisk in fotoliti:
Repro Studio Lesjak, Maribor
Tisk: Odis, Ravne
Naklada: 1650

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 1998.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarife številke 3, za kar se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Slika na naslovnici:
Casi, ki jih skoraj ni več.
Foto: Marlena Humeč

50 LET ZADRUŽNIŠTVA NA KOROŠKEM

Ob praznovanju 50. obletnice zadrugištva na Koroškem bomo proslavili dan zadrugišnikov iz vse koroške regije 12. septembra 1998 v Šentjanžu pri Dravogradu (pri carinarnici) v Otiškem vrhu.

Ob tem prazniku želimo organizirati razstavo živine, da naši rejci pokažejo svoje dosežke v zadnjih desetih letih.

Priveditev bomo popestrili s kulturnim programom in kmečkimi igrami ter srečolovom, popoldne pa bomo pripravili ljudsko rajanje ob zvokih ansambla „ROSA“. V si člani zadrug in nastopajoči bodo dobili brezplačno malico.

Vljudno vabljeni!

LETA TEČEJO IN NIČ NE REČEJO

Od zadnjega velikega zadrugišnega praznika na Koroškem je preteklo okroglih deset let in prav je, da ga tudi letos primerno počastimo. Od organiziranja prvih kmetijsko predelovalnih zadrug, ki so bile ustanovljene 1948 leta, je tako preteklo častitljivih 50 let.

Ne bi bila rada dolgočasna in naštevala, kaj vse smo naredili v tej polovici stoletja, saj so moji predhodniki to povedali že vsakih deset let prej. Rada bi vas opozorila le na tisto, kar smo naredili v času zadnjega desetletja, kamor seže tudi moj zadrugišni spomin.

Kmetje, zadrugišniki ste začeli graditi velike hleve za govedo, kjer lahko najde zavetje tudi 100 in več govedi. Zgradili ste nove hiše, marsikatera cesta ni več bela, ampak jo je počrnil asfalt. Traktorji, s katerimi si lajšate delo, so postali močnejši, s pogonom na vsa štiri kolesa in z boljšimi zavorami. Tehnologija se pač razvija... Skoraj pri vsaki kmetiji se kot velike bele gobe najdejo bale silaže, silosi so pač postali premajhni, tako kot jame za gnojevko. Bela reka mleka sicer ne teče po strugi, ampak po cesti v cisternah za mleko. Prenekateri zadrugišnik si je oddahnil, ker mu ni več treba prelagati mlečnih „kangl“, saj pride cisterna na dom. Povečali ste proizvodnjo mleka, ampak ne na račun kakovosti. Kvaliteta mleka je boljša, več ima maščob, več beljakovin, manj somatskih celic, manj bakterij, mlečnost po kravi pa je večja.

Pred desetimi leti je bil naš cilj voda, elektrika, cesta in telefon do vsake kmetije. V zadnjih letih so se motorizirale vse kmetije, povsod so konje ali vole nadomestili traktorji, pridružil se jim je tudi avto. Konji so postali spomin na stare čase in okras kmetije, volov pa zadnjih pet let sploh nisem več videla. Veliko ste naredili v zadnjih desetih letih, še veliko več v zadnjih dvajsetih ali celo tridesetih. Tudi zadruge so se v tem času spremenile. Leta 1992 je izšel nov zakon o zadrugah in to nas je močno pretreslo, nekatere je celo pobralo. Najprej nam je država vzela zemljo, ki je nismo kupili, zato smo bili prisiljeni ukiniti lastno kmetijsko proizvodnjo in veliko zadrugišnih delavcev je izgubilo delo. V zameno za zemljo so nam dali deleže v predelovalni industriji, kjer pa še ne moremo povsod dokončno uveljavljati naše lastniške pravice.

Ponovno smo dobili v naše zadrugišne vrste nekdanje gozdarske TOK, ki so se ali priključili kmetijski zadrugi ali postali samostojne zadruge. Koroške kmetijske zadruge ni več, Mesnina pa je postala klavniško predelovalna zadruga. Edina zadrugišna regijska ustanova je Hranilno kreditna služba, ki povezuje vse zadruge na Koroškem.

V zadnjih letih se je marsikaj spremenilo. Slovenija je postala samostojna država, članstvo v zadrugi ni več obvezno. Zadrugišnik lahko postane vsak kmet, ki čuti potrebo po tem, da se združuje in v tem najde podporo za lažje doseganje svojih lastnih ciljev. Nova ustava nam je ponovno vrnila zadrugišno lastnino. Vseh novosti pa kar noče biti konca. Da bi si oddahnil, ni časa. Čaka nas Evropa. Upam, da bomo na poti v Evropo zadosi pripravljene in zreli, da bomo pri tem upoštevali napake in izkušnje drugih, kajti učenje na lastnih napakah je najdražje.

Na koncu bi želela še posebej prisrčno čestitati vsem tistim zadrugišnikom, ki ste uspeli proslavljati vse okrogle jubileje zadrugištva na Koroškem, ali ste bili celo ustanovni člani pred dawnimi zlatimi petdesetimi leti.

Magdalena KORENT, oec.

SPOMINI NA DRVARJENJE IN GOZD

MIRKO KUMER

V rubriki Prgišče zgodovine začnemo objavljati nov prispevek Mirka KUMRA iz Prevalj „Spomini na drvarjenje in gozd“.

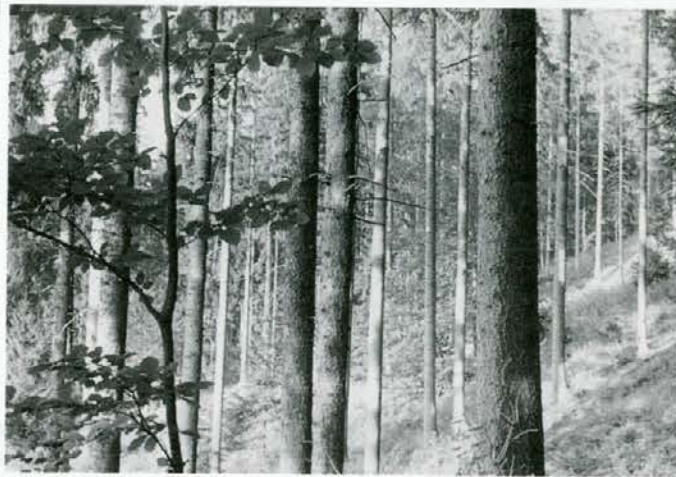
Besedilo je dokaj obširno, zato ga bomo spet razdelili na več nadaljevanj, ki se bodo predvidoma iztekla konec leta.

UVOD

Leta 1949 sem vodil lesni odsek Zadrufne poslovne zveze Dra-vograd in takrat me je obiskal pooblaščenec Luke Leskovska, ministra za težko industrijo republike Slovenije in zahteval, da mu iz takratnih lesnih odsekov kmetijskih zadrug (vseh je bilo 28) slovenjegraške regije zberem določeno število gozdnih delavcev - drvarjev, da se bodo zaposlili v težki industriji. Ta je bila takrat prednostna gospodarska panoga, ki naj bi potegnila za sabo vse ostale panoge gospodarstva in vplivala na zvišanje standarda „delovnega ljudstva“ in življenskih razmer nasploh.

Temu pooblaščenču sem ugovarjal, saj gozdnih delavcev takrat ni bilo preveč, posek lesa oziroma proizvodnja žaganega lesa in drugih gozdnih sortimentov pa je bila prav tako prednostna, saj smo les prodajali na konvertibilne trge, država pa je potrebovala devize. Hotel sem ga prepričati, da je delo v gozdu težje kot v industriji in tako delo zmorejo le zdravi in fizično sposobni moški, ki delajo na prostem, izpostavljeni so vsem vremenskim nepravilnostim, dežju in snegu, mrazu, delajo na hribovitem terenu od jutra do mraka, spijo v gozdu na trdih ležiščih itd.

Ker kljub prepričevanju in tudi na sestanku vodij lesnih odsekov kmetijske zadruge, ki ga je zahteval, ni dobil zagotovila, da bo od nas dobil delavce za težko industrijo, je zahteval še sklic lesnih delavcev po zadrugah, kjer naj bi se delavci prostovoljno odločili za spremembo zaposlitve. Ne da bi se dogovorila, sva se s pooblaščenčcem in odločila, da greva na sestanek delavcev v Vuhred, kjer je bilo največ poklicnih drvarjev. V vaško gostilno je prišlo kakih 12 delavcev in šef lesnega odseka zadruge. Uvodoma sem predstavil pooblaščenca in povedal, kakšne želje ima ter mu prepustil besedo. Ta je široko razlagal

V ozadju Peca; posneto 1958 leta

potrebe težke industrije in njeno prioriteto.

Med njegovim govorom so se delavci tiho muzali in postopoma izginjali iz gostilne. Tako sva ostala v prostoru čisto sama. Pooblaščenec je bil razočaran in obupno jezen na mene češ, da mu nisem pomagal prepričevati delavcev in mi zagrozil, da me bo prijavil javnemu tožilcu, kar je tudi storil. Prijavil me je kot „saboterja“ javnemu tožilcu v Slovenj Gradcu. Obsodbe ali zapora me je rešila izjava takratnega ministra za gozdarstvo Pfeiferja (kot odgovor na vprašanje na konferenci poverjenikov za gozdarstvo Okrajnih ljudskih odborov): „Kumer je edini v Sloveniji, ki je imel prav!“ Slovenjegraški poverjenik je s to izjavo ministra seznanil javnega tožilca in mu to tudi podpisal,

tožilec pa jeprijavo odložil in me ni poklical niti na zagovor.

Toliko za uvod. Takrat sem bil prepričan in sem tudi še danes, da sem imel prav. Še danes sem tudi prepričan, da je bilo takrat delo v gozdu najbolj izpostavljeno fizičnim naporom. Pri tem seveda priznam, da je delo pod zemljo v premogovnikih in rudnikih ter zdravju škodljivih delih še slabše.

Kot fant sem delal v gozdu tri leta in izkusil vse tegobe, pa tudi radosti življenja v naravi.

ŠOLSKE POČITNICE

Že kot šolar v osnovni šoli sem želel biti po poklicu gozdar. V ljudskem jeziku smo ta poklic imenovali „foršner“ (popačenka iz nemščine Forst - Förster - gozd - gozdar). Že od 1. razreda os-

novne šole naprej sem vse poletne šolske počitnice preživel v gozdu s stricem, pri katerem sem živel. Stric je bil poklicni drvar in tesač s „cimrako“. Ker za težja fizična dela seveda še nisem bil sposoben, sem pomagal „žnurati“, zbiral sem odpadke za kurjavo in zakuril ogenj opoldne, prinašal vodo in pomival „penovce“. Pozneje, ko sem odrasčal, pa sem že pomagal požagati drevesa, razžagovati na določene mere, odsekavati veje - „špacati“, spravljati lažja debela do „tesališča“, napisati na čelo trama mere, izračunaval sem dnevno količino obtesanega lesa in zaslužek. Kjer se je dobilo mleko, sem hodil ponj za približek h kavi. Poleti, ob času muženja sem olupil smrekova drevesa in to skorjo postavil v kozolce v bližini kolovoza. V zadnjih dveh ali trh letih pa sem že s „puntako“ obdeloval deblo v debelejših trske „tršice“ pred obdelavo s cimrako.

Opis bom nekaj primerov „gozdnih počitnic“, ki sem jih prebil v gozdu in s tem prikazal težko življenje v času med dveh svetovnih vojnama.

RENERJEVO

Prve take počitnice sem s stricem preživel v Renerjevem gozdu v Kotljah, mislim, da leta 1925. Izdelovali so samo tesan les, saj debelejših dreves gozd ni premogel.

Bajta iz smrekovih skorij je bila hitro postavljena v obliki dvo-kapnice do tal, saj je bilo dela le za nekaj mesecev. Nekaj primer-no močnih okroglic, postavljenih v obliki črke A, zgoraj v škarje povezanih s slemensko ranto, ki je bila zaradi opore povezana z bližnjim drevesom, po dolžini vsi A povezani z močnejšimi, ravnimi rantami v razponu ca 60 cm in deloma pribiti z žebliji, deloma pa je bilo ogrodje povezano s trto iz zviti smrekovih ali brez-zovih vej. Na ogrodje so naložili smrekovo skorjo, olupljeno z še stoječih dreves brez luknjic, z

belino navznoter. Skorje so bile pritrjene s podolžnimi rantami, da niso smuknile čez ogrodje. Zadaj je bila bajta zaprta, spredaj pa odprta. Znotraj vhoda je bilo postavljeno ognjišče s količkoma za vstavljanje „penovc“. Ob zadnji steni je bil pograd, dvignjen malo od zemlje, izdelan prav tako iz okroglic.

Pridelki na poljih in travnikih so bili takrat količinsko zelo skromni in kmet Renar je vse seno in slamo porabil za krmo živine in ni dal niti toliko slame, da bi si uredili ležišče. Ker ni bilo ničesar drugega, je stric kar s cimrako nakosil vresje na bližnjem robu. Zavila sva ga v odejo in ga znosila v bajto na pograd, čezen pogrnila odejo in bilo je prav prijetno ležišče. Posebno prijetno je bilo, če je deževalo in si ob škropotu dežnih kapljic na suho skorjasto streho prav sladko zaspa.

V bližini bajte je tekel bister potoček, v katerem sem opazoval male postrvi in tukaj sem prvič opazil tudi živo belouško. V tem potočku sem s finim vodnim peskom za lahkoto pomil „penovce“ in žlice.

Hrana je bila enolična: zjutraj, opoldne in zvečer koruzni žganci, dobro zabeljeni in mlečna kava iz zmlete proje.

Ob sobotah popoldne sva šla domov na Prevalje, v ponedeljek zjutraj pa spet peš preko graščine v Ravnah in Štalekarja do sečišča. Počitnice so prehitro minile.

LEŠNIKOVO

Naslednje šolske počitnice sem preživel v gozdu Lešnik v Tolstem vrhu. (Kmetije imenujem z domačimi imeni, ki so desetletja in stoletja stalna, medtem ko se imena lastnikov spreminjajo. Tudi če kmetija ni več „živa“, se domače ime kraja še dolgo ohranja).

Tudi tu so izdelovali samo tesan les, saj gozd ni premogel debelejšega drevja za izdelavo hlovdov. Sečišče je bilo na sončnem, ne prestrmem terenu. Poletje je bilo zelo vroče in sem za žejo v vrču nosil vodo iz studenca z zelo slabim izviro. Naredil sem manjši tolmun, da sem si v njem lahko umil še zaspane oči, pa tudi, da sem lažje umil „penovce“ z vodo, peskom in steljo. Krpe za umivanje posode nismo v gozdu

nikoli uporabljali.

Tudi tu sva kuhala in spala v skorjasti bajti dvokapnici s streho do tal. Za pograd sva le dobila malo slame, pod njo pa sva nastalala še nekaj praproti, katere je bilo dovolj. Čeprav je bilo čez dan vroče, pa se je na noč na nadmorski višini 900 metrov kar prijetno ohladilo in sem kar dobro spal do jutranjega ptičjega petja.

Ker sem že prejšnje leto dobil nekaj prakse, sem že redno opravljal moje delo: žnuranje, pisanje števil na čela tramov, poravnavanje manjših tramov v skladovnico, za letvičenje sem namestil debelejšo tršico, nasekane s puntako, pomagal spodrezati in razrezati drevo, olupiti skorjo in jo odnašati na primerno mesto ob kolovozu. Ob prostem času pa sem nabral nekaj „črnic“ - (borovnic), ki jih je bilo v teh krajih dovolj in so jih kmetje nabirali za „šnops“. Borovničevo žganje je bilo in je tudi še danes v čisljih, da je zdravilno, le preveč ga nisi smel... Tudi z nekaj medu, ki so ga nabrali čmrlji in sem ga izkopal iz zemlje, sem se posladkal. Huje pa je bilo, ko sem našel na gnezdo os. Teh je bilo kar precej in jadrno sem jo odkuril, ko so zabrnele okrog ušes. Seveda sem dobil kmalu otečeno mesto, kamor me je pičila. Spominjam se tudi, ko sta dva fanta, še šolarja opazovala bližajoči se avion in je eden izmed njih vzkliknil v pristni domači govorici: „Guaj, guaj, k(a)k hitro pela, pa biu rap ma!“

Seveda sva v ta gozd hodila peš v ponedeljek zgodaj zjutraj preko Slemenca Brinjeve gore v dolino Tolstovrške reke in v strmino do kmetije malo več kot dve uri. Hrana kot običajno: žganci in kava.

TOPLA

Ne vem, ali je bilo naslednje leto ali pozneje. Oba strica, Luka in Lipi sta tesala les v Topli ob potoku. Tu sem bil le dva tedna. Bivala sta tako kot drugod v skorjasti bajti ob potoku. Ne vem, čigav je bil gozd. Do Črne smo se enkrat štirinajst dnevno peljali s furmanom, naprej pa smo šli peš. Sama pot po ozki soteski ob bistrem potoku Tople je bila romantična in skoraj previsne ska-

le so mi vzbujale strah. Čeprav je bilo v juliju, je iz poka dihala taka svežina, da me je zeblo, saj je sonce le redko našlo vrzel skozi vrhove planin, kamnitih gmot in drevja, da bi posvetilo na kolovoz. Bilo je tisto leto, ko je lesni trgovec Veržun iz Dravograda kupil macesnova debela za most čez Dravo - stari most pri Pernatu. Občudoval sem krasna, dolga in debela debela v rdečerjavi skorji, delno postrgana, ko se je les spravljal po drči. Tik nad kolovozom so se debela preko skale skoraj navpično postavila ob cesti. Nekatera so bila tudi delno razcepljena. Bajse so imeli vozniški velike težave pri vožnji zaradi teže in dolžine, ko so morali premagovati ostre ovinke do Črne, skozi Črno in še nižje do Mušenika. Tudi Blatnikov klanec v Dobrihah jim je delal težave.

Ko sem se pred nekaj leti peljal s prijateljem skozi sotesko Tople, sem bil kar razočaran, saj je sedaj kamionska cesta vgrajena v pobočje Pece nad potokom in nekdanje romantike ni več. Seveda so tudi kmetje pod skalami Pece upravičeni do sodobnejše ceste do svojih kmetij.

V bajti smo kar udobno spali na pogradu, naloženim z dovolj sena. Hrana je bila enolična kot drugod, le mleka za kavo ni bilo, saj so bile kmetije predaleč v strmini.

PLUDER - RUČNIK

Oba meseca šolskih počitnic sem preživel na mali kmetiji pri Pludru nad Mežico. Gozd pa so podirali v sosedovem, Mlačnikovem, saj Pludrova ni imela gozda. Tu sta tesala les stric in njegov prijatelj Nantl. Skorjasto bajto sta si postavila malo nad hišo Pludrovih, ob robu gozda. Bila je dvokapnica do tal, saj je služila le za kuhanje in zavetišče ob slabem vremenu. Spali smo nekaj nižje od hišnega poslopja na gumnu v senu. Spodaj je bil hlev za dve kravi in svinje. Tik ob bajti je tekel bister potoček Šumec, ki danes s svojo vodo po vodovodu napaja Mežico, Holmec, Prevalje in Ravne.

Na Pludrovem sta kmetovali le mati in hčerka. Gospodinja je bila zelo prijazna ženska, sloke postave. Odrasla hčerka je bila vedno nasmejana, kadarkoli

smo šli mimo hiše, predvsem zvečer, ko smo šli v naš „hotel“ na nočni počitek. Vsak dan sem hodil tudi po mleko, včasih pa ga je v našo bajto prinesla tudi hčerka.

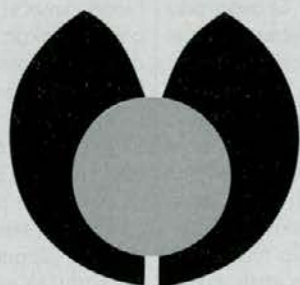
Nantl, kmečki sin je bil širokopleč možakar, nižje rasti, dobra duša in še samski. Kadar je hotel kaj hitro povedati med smehom, so mu besede sikale skozi zobe. Bil je priden delavec in je uporabljal cimrako, čeprav so se takrat že pojavljale plankače, s katerimi so lažje tesali. S stricem nista delala v „španoviji“, da bi si delila zaslužek na pol, temveč vsak za svoj račun. Skupaj sta le podirala drevesa, ostalo pa je vsak opravil sam. Jaz sem seveda pomagal žnurati obema, tudi mere na čelo tramov sem pisal obema, zakuril sem na ognjišču v bajti, jo počistil in pomival penovce. Vsa podrta smrekova drevesa sem tudi olupil in skorjo zložil v stoge, kar je bil pozneje moj zaslužek, ko so skorje odpeljali na drobilnico skorij k Lahovniku na Poljano.

Kadar je bilo potrebno, smo Pludrovima tudi pomagali spravljati seno (tudi pokositi). Ob takih prilikah je Nantl rad prijel hčerko za roke in jo povaljal v seno, vendar kaj resnejšega ni bilo.

Nekaj me pa najbolj spominja na ta kraj. Ob določenih dnevih smo si poleg žgancev privoščili tudi postrvi. V Šumcu jih je bilo veliko. Lovili smo jih v roko pod večjimi kamni, največkrat pa v tolmunih z leskovo šibo. Midva z Nantlom sva s šibami drezala po tolmunu, stric pa je z elastično leskovo šibo čakal ob plitvem potoku. Ko je postrv zaplavala iz tolmunu preko plitvine v nižji tok, je stric zamahnil s šibo in riba se je obrnila. Hitro smo jo pobrali. Ko smo jih nalovili za primerno malico ali za večerjo, smo prenehali in ribarili spet ob drugi priliki. Tudi midva z Nantlom sva poskušala loviti z udarcem v plitvini, vendar nisva bila uspešna. Tam sem pojedel toliko rib, da jih potem nekaj let nisem mogel jesti.

Ko je bilo delo v tem gozdu končano, se je Nantl zaposlil doma na kmetiji, midva s stricem pa sva se prestavila na sosednjo kmetijo po domače k Ručniku.

Se nadaljuje

**KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA SLUŽBA** p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA C. 7
TELEFON: (0602) 42-341, 42-344, 43-193
TELEFAX: (0602) 43-301

**TOLAR NA TOLAR ZA
RAZVOJ KMETIJSTVA**

ZLATA NALOŽBA

**Z VARNIMI
KORAKI
DO SVOJEGA
ZAKLADA**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
2507 MARIBOR,
Cankarjeva 3,
tel.: 062/224-111

brezplačna telefonska številka
za naročanje zavarovalniškega zastopnika

080 - 19 - 20

koroška banka

*Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke*

Takšno poslovanje vam prinaša mnogo ugodnosti.

Za poslovanje s tekočim računom prejmete bančno kartico, katero uporabljate kot identifikacijski dokument pri plačevanju s čeki, z osebno številko pa lahko dvigujete gotovino na vseh bančnih avtomatih v Sloveniji. Omogoča vam negotovinsko poslovanje s čeki in uporabo plačilnih kartic Karanta in Eurocard.

Posebna ugodnost tekočega računa je dovoljena prekoračitev stanja na računu - redni limit, ki ga lahko stalno koristite in tako dejansko porabite več kot imate sredstev na računu. Višina odobrenega limita je odvisna od vašega priliva in bo navedena v izpisku tekočega računa.

Prepričajte se o ponudbi in obiščite naše enote na Koroškem.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

Veliko ljudi trpi zaradi nadloge, ki ji strokovno rečemo obstipacija, še posebno tisti, ki uživajo pretežno mesno hrano z malo sadja, zelenjave in polnomletih žitaric. Hrana z veliko balasta namreč poveča hitrost pomikanja hrane skozi črevo, hkrati pa poveča tudi volumen blata, kar ugodno vpliva na praznenje črevesja.

Vzroki za kronično zaprtje (72 ur izostanek ali nepopolno izločanje blata) so različni. V večini primerov gre le za slabe navade civiliziranega človeka, za pogosto in dolgotrajno zadrževanje potrebe po odvajanju ali pa za dolgotrajno kašasto prehrano, ki ne vsebuje dovolj celuloze.

Splošni ukrepi proti zaprtju

- Imejte 4 do 5 obrokov na dan, bogatih z živili, ki vsebujejo veliko celuloze!
- Hrano dobro prežvečite! (Pogoj - zdravo zobovje!)
- Pred vsako jedjo popijte velik kozarec vode!
- Potrebo opravite vsak dan ob določenem času!
- Poskrbite za telesno aktivnost, zlasti tisti, ki opravljate delo sede!

Značilnosti prehrane

- veliko celuloze in sadnih kislin,
- več maščob, razen če gre za debelost,
- omejitev škrobnih živil,
- najmanj 2 litra tekočin na dan.

DOVOLJENO

tekočine: mleko v normalnih količinah, zlasti kislino in jogurt, kava, smetana, ovseni kosmiči, voda, slatina, bela vina, cviček, sadjevec, pivo;

kruh: črn, ki vsebuje mnogo otrobov, iz enotne moke;

meso: vse vrste, v majhnih količinah, po možnosti mastno;

jajca: samo v kuhji;

zelenjava: zelena solata, zelje, kislina repa, kumarice, čebula, buče, paradižnik, korenje, pesa, stročji fižol, stročnice. Zelenjava naj bo prisotna vsaj v dveh dnevni obrokih!

maščobe: v začetku obilo, vse vrste, razen pri debelosti, kasneje v okviru varovalne diete,

močnate jedi: v normalnih količinah, iz enotne črne moke (polnozrnatih žitaric!),

sladkor in med: v normalnih količinah,

krompir: normalne količine,

sadje: okrog 1 kg na dan (breskve, pomaranče, jagode, surove borovnice, jabolka, slive); prvi obrok že pri zajtrku!

PREPOVEDANO

tekočine: vsi rastlinski čaji, zlasti ruski, borovničev, črna vina (zlasti dalmatinska), žganje,

kruh: iz čiste pšenične moke,

meso: večje količine mesa,

jajca: večje količine jajc,

zelenjava: veliko suhih stročnic naenkrat, **močnate jedi:** sladke jedi v večjih količinah, močnate jedi iz bele moke, riž, testenine iz moke tipa 400 in 500, mlečni pudingi, biskviti, kreme.

PRIPOROČAMO NASLEDNJI HIGIENSKO - DIETETSKI REŽIM:

1. Na tešče spijte velik kozarec na sobno temperaturo ogretega Donata (pol ure pred zajtrkom).
2. Že pred zajtrkom ali pri zajtrku pojejte eno hruško ali jabolko!
3. Takoj za tem krepite trebušne mišice (leže na hrbtu dvigajte noge 10 do 20 krat kvišku, kolikor gre, nato jih počasi spuščajte!)
4. Zaužijte običajen zajtrk s sadjem in pravo kavo!
5. Petnajst minut za tem pojdite na potrebo, če je potrebno ali ne (vzbujanje refleksa)! To ponovite tudi popoldan!
6. Pred kosilom in večerjo spijte velik kozarec vode ali soka. Obroki naj bodo obogateni z živili, ki vsebujejo veliko celuloze (balasta)!
7. Uživate čimveč zelenjave in sadja!
8. Pred spanjem zaužijte nekaj suhih sliv ali fig!
9. Za hranjenje si vzemite čas, uživajte pri jedi in hrano dobro prežvečite!
10. Za pripravo živil uporabite vse kuhinjske tehnike!

Če vam po nekaj mesecih ne uspe urediti prebave, se posvetujte z dietetikom.

LJUDSKA MEDICINA PRIPOROČA

živilo	priprava	dietni režim
suhe slive	pest suhih sliv namočimo v vodo	zjutraj, na tešče in zvečer pred spanjem
koprive	mlade koprive zrežemo in skuhamo na mleku	zjutraj na tešče
laneno seme	1 - 2 žlici lanu namočimo v vodo	2 krat dnevno po 1 žlico
figova mast	100 g fig, 100 g rozin in 50 g	večkrat na dan po 1 žlico lanenega semena zmeljemo
bezgova čežana	zrele bezgove jagode skuhamo,	1 - 2 krat na dan ena pretlačimo in osladkamo majhna skodelica
ovsena ali pšenična kura	ovsene kosmiče ali pšenične	2 - 3 krat na dan 2 žlici pred ali med jedjo otrobe namočimo v vodo
krompirjeva kura	krompir v različnih oblikah, brez	3 krat na dan po eno dodatkov (razen začimb) porcijo več dni
zeljna kura	kislina zelje v solati ali prikuhi	1 - 2 krat na dan po eno porcijo
grozdna kura	zrelo grozdje	2 - 3 dni v tednu uživamo samo grozdje za zajtrk, kosilo in večerjo
odvajalni čaj	čaj skuhamo po navodilu	3 krat na dan po eno skodelico

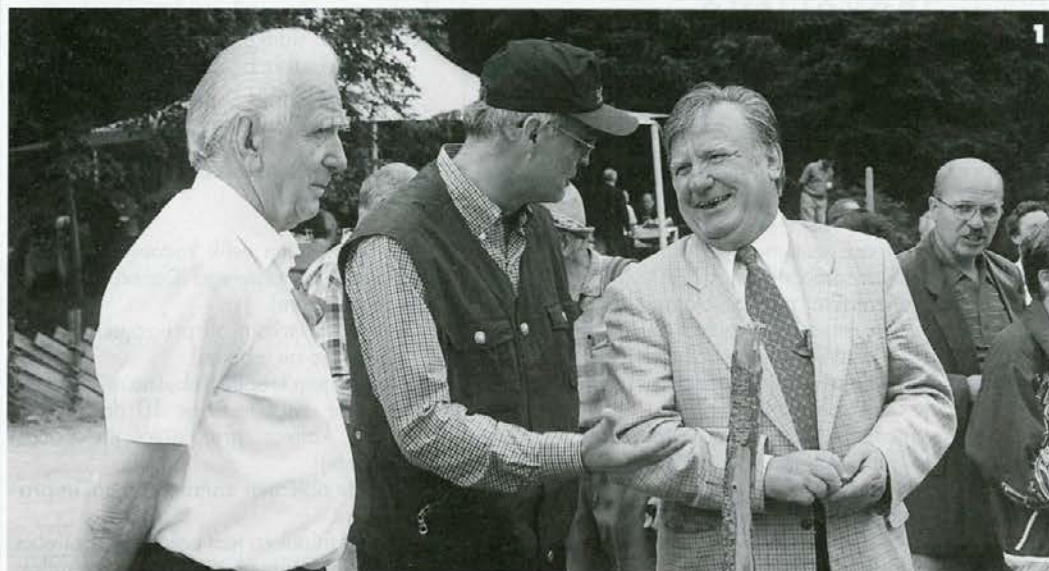
LJUDJE

IN

DOGODKI

NAJEVSKA LIPA 1998

FRANC JURAC

1. Slavnostni govornik Tone Partljič (desno) v družbi z županom občine Črna Francem Staknetom (levo).

2. Kulturni program so popestrili „Crnjanski poubi“.

3. Tudi Letos se je 83 letni Emil Plajnšek iz Prevalj pripeljal s kolesom iz Črne do Najevske lipe.

4. Srečanje pri Najevski lipi pa ne „gre“ brez štehvanja.

Foto: Franc JURAC

ŽIVALI SO MOJ SVET IN MOJE VESELJE

SILVO JAŠ

Marko BRLEK je simpatičen in postaven fant, ki je letos končal osnovno šolo v Šmartnem. Na svojem domu ima pravi, pravcati živalski vrt, njegovo največje veselje pa so golobi vseh vrst. Zanje ga je navdušil oče, ko sta jih nekoč videla pri njegovem prijatelju. Marko ima posebne pasemske golobe, od govšarjev, angleških belopalčkarjev, nemških morencev, pismošev, kingev in še bi lahko naštevali. S svojimi ljubljenci je nastopal in sodeloval že na mnogih razstavah, domala po vsej Sloveniji. Je pa tudi najmanjši in najmlajši član društva malih živali Koroške, ki ima svoj sedež v Slovenj Gradcu. V njegovi sobi je veliko diplom in najrazličnejših priznanj. S pasmo pavčka je imel najboljše rezultate v državnem merilu. Ta golob je star komaj eno leto, pa je požel že takšne uspehe. Poleg golobov ima še veliko najrazličnejših pavov in posebne kokoši ter peteline. Vse te živali mu vzamejo kar precej prostega časa in če hoče vse temeljito postoriti pri njih, tudi do tri ure na dan. Včasih mu na pomoč priskočita tudi ata in mama, drugače pa ima pri tem svojem veselju povsem proste roke. Tudi Markovi prijatelji so ponosni nanj, na njegove uspehe, on sam pa je skromen. Ob našem odhodu je še zatrdil, da ima pač veselje do teh pernatih živali in to bo trajalo, kajti nikoli jih ne namerava zapustiti.

LEP DAN NA PUNGARTU

ANJA GABER 3.a, OŠ Šmartno

Zjutraj me je skozi odprto okno poklicalo sonce. Takoj sem se zbudila. Nahrbtnik me je pričakal na hodniku. Stekla sem v kopalnico in se umila. Potem sem se oblekla in odšla v avlo. Za mano je v avto prišel očka,

za njim pa je prišla še mama. Vsi skupaj smo se odpeljali na Pungart. Ko smo prispeli na vrh, je bilo na parkirišču že zelo veliko avtomobilov. Pridružili smo se gruči v kateri je bila tudi moja učiteljica. Lepo nas je pozdravila in nam zaželela prijeten dan. Nato smo se odpravili na pokošeno travo. Tam smo pričeli z različnimi igrami. Udeležili smo se nekaterih iger. Prvi se je opogumil očka. Pri igri s klobuki je moj očka skoraj zmagal. Osvojil je drugo mesto. Drugo mesto pa je tudi kar dobro. Pri igri s smučmi nam je šlo v eno smer dobro. Nazaj pa smo padali. Nismo prišli prvi na cilj. Zelo zabavna se mi je zdela igra s samokolnico. Naprej je moral očka peljati mamo, potem pa mama očka, nato pa še očka vso družino. Družini, ki je zmagala, je učiteljica Mira slovesno podelila zelenjavno nagrado in pohvalo. Ves čas me je sonce nežno božalo s svojimi toplimi žarki. To sem opazila šele doma, saj sem bila rdeča kot kuhan rak. Kmalu je bila ura tri in odpravili smo se domov. Preživela sem prijeten dan.

SREČANJE GOBARJEV PRI „ENCIJU“ NAD MEŽICO

MILENA CIGLER GREGORIN, inž.agr.

Gobarsko društvo SAMORASTNIKI Ravne na Koroškem združuje gobarje Mežiške doline.

Aktivnosti, ki jih izvaja društvo, se odvijajo po programu, sprejetem na občnem zboru društva.

Med drugimi aktivnostmi so tudi srečanja v naravi, združena z nabiranjem in razpoznavanjem gob ter za zaključek tudi poskušanje nabranega v obliki okusnih gobjih juh, katere so Encijevi domiselno dopolnili z ajdovimi žganci na Koroški način.

Imeli smo namreč goste - gobarsko društvo LISIČKA iz Maribora. S seboj so pripeljali izrednega strokovnjaka in poznavalca gob g. Antona Polerja.

Bil je mesec, ko še sicer ni tako izrazito deževalo, vendar je bila bera kar precejšnja. Najpogostejše gobe: jurčki, gobani, lisičke, golobice.

Tisti dan smo nabrali po gozdovih nad Mežico okoli 80 vrst gob, katere je g. Poler prepoznal, označil in tudi opisal navzočim. Drenjali smo se okoli mize tako Korošci kot Mariborčani s polnimi trebuščki in raznovrstnimi vprašanji. Vsak je dobil odgovor. Mariborski gobarji so se kar težko poslovili od nas, obljubili smo jim obisk morda jeseni.

Minil je lep dan v druženju s prijaznimi in veselimi Štajerci.

GRAJSKI PIKNIK NA GRADU WIEDERDRISS

FRANC JURAČ

Kot že nekaj let poprej so tudi letos Šmiklavčani pripravili lep in zanimiv nedeljski popoldan pri razvalinah gradu Wiederdriss v Vodrižu, ki se ga je udeležilo kar okoli tisoč obiskovalcev. Pod razvalinami gradu so uprizorili odlomek iz tavrčarjevega dela Cvetje v jeseni, ki ga je 15 domačinov, članov Kulturnega društva Šmiklavž lepo zaigralo. Za letošnji grajski piknik, tako so ga Šmiklavčani poimenovali, pa jim gre vsa zahvala.

POTEPANJE PO DOLOMITIH 98

TOMAŽ SEREC

Koča na Monte Cristalo Rif G Lorenzi (3.000 nmv)

Foto: Tomaž Serec

Pregovor, da gora ni nora, ampak je nor tisti, ki gre gor, za planince, ki so se udeležili letošnjega potepanja po italijanskih Dolomitih, ne drži.

Pohod je organiziralo Planinsko društvo Slovenj Gradec pod vodstvom Ivana Hartmana 10., 11. in 12. julija 1998. Sama tura je bila zelo zanimiva, obiskali pa smo samo nekaj izmed tisočerihih skalnatih vrhov. Dostopi so možni po ferratah (poti varovane s pletenico - žično vrvjo). Ravno zaradi teh razmer je bilo to potepanje nekaj posebnega, saj je za varovanje bila potrebna plezalna oprema (pas, prusik, vponke). Prvi dan smo se povzpeli na vrhova ROTWAND (2806 Nm) v skupini ROSENGARTEN in PUNTA MASARE (2585 nmv) preko ferrat MASARE in ROTWAND - KLETTERSTEIG. Posebej nas je prevzela sedežnica, ki planincu prihrani kar nekaj časa in moči za dostop do vznožja gore.

Po prespani noči v šotoru na „Vančnovem parkirišču“ pod TOFANA DIROZES smo se naslednji dan povzpeli na CRISTALLO PICCOLO (3008 nmv) v pogorju MONTE CRISTALO, preko ferrat BIANCHI in IVANO DIBONA. Na ferrati IVANO DIBONA smo prečkali viseči most, ki v planincu povzroči povečano sproščanje adrenalina. Pokrajini dajejo poseben pečat ostanki italijanskih kasarn, ki so bile v uporabi v I. svetovni vojni.

Za tretji dan pa nam je ostal še CADIN SPITZE N.E. (2790 nmv), ki smo ga dosegli preko ferrate MERLONE. Za to ferrato je značilno, da je glavna varovana pot v večjem delu speljana navpično preko jeklenih lestev.

Za samo doživetje Dolomitov je bilo ravno dovolj, za kaj več pa bomo odšli še na kakšno potepanje v deželo brezkončnega prelivanja sivih barv.

▼ Pogorje Monte Cristalo z visečim mostom

Tri Cime ▼

FURMANI PO CEST PELJAJO

FRANC JURAČ

Tradicionalna prireditev „Furmani po cest peljajo“ v Podgorju je tudi letos lepo uspela, za kar je pripomoglo tudi izredno lepo vreme. Prireditelji so pripravili številne igre in prikazali razne kmečke običaje:

1. Na prireditvi so prikazali tudi podkovanje konj in vzdrževanje kopita.
2. S kočijo so se po Podgorju zapeljali gasilski veterani.
3. Nadvse zanimiva pa je bila igra, ko so morali konjeniki med jahanjem odtrgati viseči dobitek.
4. Domačini so se pomerili v košnji.
5. Seno je bilo treba naložiti na „gare“.

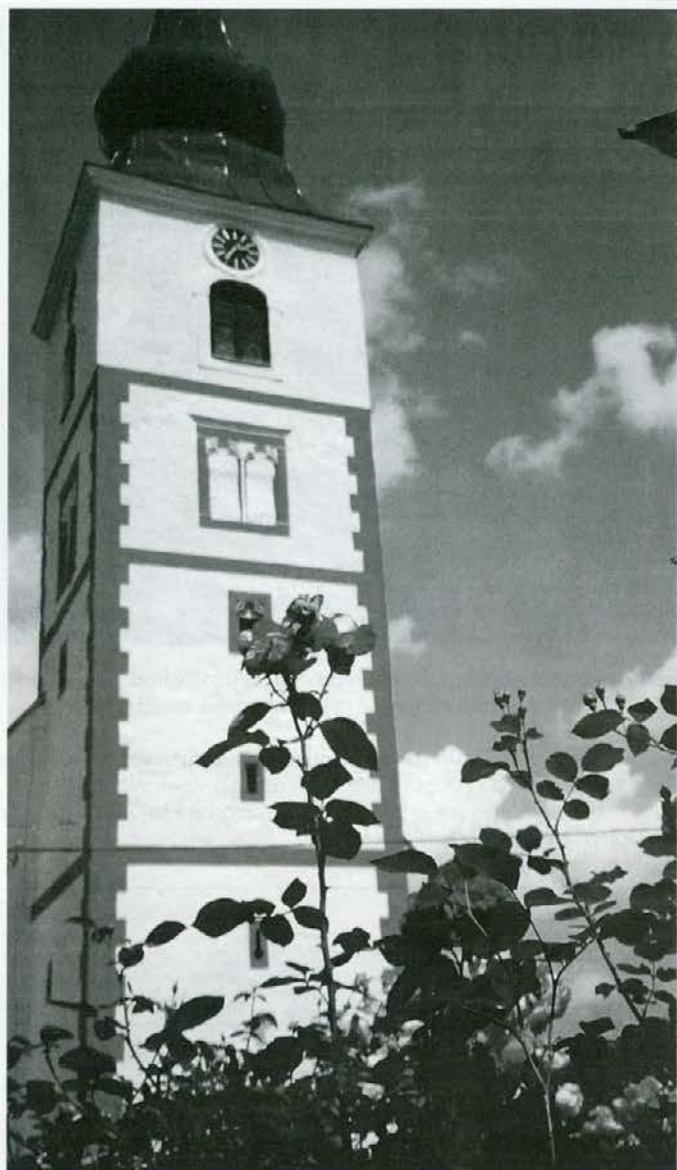

SVETI URH V „NOVI OBLEKI“

LEOPOLD KORAT

V Podgorju pri Slovenj Gradcu so obnovili zunanost župnijske cerkve sv. Urha. Ko so začeli z odstranjevanjem ometa, so pod vodstvom Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Maribora odkrili kar nekaj skritih „biserov“. Na zadnji steni gotskega prezbiterja so odprli in zasteklili dve novi - stari gotski okni. Tako ima sedaj ta del cerkve spet svojo prvotno podobo. Najlepši del pri obnovljeni cerkvi pa je gotovo gotski zvonik, ki mu daleč okoli ni para. Tri gotska okna, ki so bila ob povišanju zvonika in namestitvi zvonov zazidana, sedaj dajejo zvoniku novo podobo. Vsej zunanosti cerkve pa daje enkratno lice rdeča - gotska barva, s katero so obrobljena okna in „šivani“ robovi zvonika. V soncu obsijana ali ob nočni razsvetljavi je cerkev sv. Urha lepotica, na katero so lahko Podgorčani zares ponosni. Saj so lahko, saj je lepa tudi zato, ker so lepa njihova srca, ker so dobri ljudje in imajo radi svoj domači kraj. Pridite, pogledite in povejte - je to res!

ČEBELAR SLAVKO FLORIN

SLAVKO FLORIN

Slavko Florin iz Črne na Koroškem čebelarji že od leta 1941. O tem pripoveduje: "Prvi roj mi je podaril stric, ko sem bil še otrok doma v Spodnjem Razboru. Po dveh letih sem imel že par panjev, vendar sem jih moral pustiti v varstvo svojim domačim, ko sem bil mobiliziran v nemško vojsko leta 1943. Zapustil pa sem tudi nemško vojsko in se naslednje leto vključil v narodno osvobodilni boj. Ko sem aprila 1947 prišel domov, sem našel v čebelnjaku še nekaj čebel. Zaposlil sem se pri Gozdnem gospodarstvu in kasneje pri kmetijski zadrugi Pogorje, v prostem času pa sem skrbel za svoje čebele.

Leta 1954 sem dobil delo v Črni in si tam ustvaril svoj dom. Čebele so ostale v Razboru, kjer jih je napdla čebelja pršica tako, da so vse poginile. Tako sem si v Črni uredil nov čebelnjak, vendar tudi tu nisem imel ravno sreče, saj je bil takrat zrak v Črni najbolj onesnažen in smo se morali čebelarji seliti v hribe. Svoje čebele sem preselil v Javorje k Lukežu, v jeseni pa sem jih prepeljal nazaj v Črno, kjer so prezimile. Tako sem jih selil več let. Sedaj, ko je v Črni zopet boljši zrak, jih imam doma. Brez težav pa tudi sedaj ne gre. Čebele napada bolezen voraja. Kljub temu pa imam še vedno veliko veselje z njimi in upam in želim, da se bodo našli mladi ljudje, ki bodo nadaljevali tradicijo čebelarjenja."

• 1924
+ 1998

MARTINA KOVŠE

Ko so se iztekali dnevi prve polovice leta, so se iztekali tudi dnevi življenja Martini Kovše iz Straž pri Mislinji. V njeni hiši, kjer je živel s sinom in njegovu družino, je zazevala boleča praznina.

Martina se je rodila 1924 leta, kot zadnji izmed petih otrok očetu in materi Smangl, po domače Lenartovima v Dovžah. Življenje teh ljudi, bajtarjev z nekaj ari zemlje, je potekalo v pomanjkanju in ob trdem delu za preživetje. Zelo mladi so si iskali kruh na dninah in pri delu, kjer so pač kaj našli. Zato so večinoma pomrli še mladi, le ona, Martina se je spopadala z boleznimi in težavami do svojega 74 leta starosti. Oče je bil rokodelec. Izdeloval je predmete iz lesa, tesal je po okolici gradbeni les, včasih pa je raztegnil tudi meh na kakšni ohceti. Kar lepo je znal igrati na harmoniko! Takšno dekle, z žuljavimi rokami, utrjeno v vseh tegobah življenja, je peljal pred altar kmečki sin Saučev Tinč iz Razborce, da mu bo gospodinjala na gruntu. Toda usoda je hotela drugače. Po nekaj letih na gruntu sta ga morala zapustiti in oditi na stanovanje v Dovže. Z varčevanjem in pridnim delom: mož v tovarni in Martina na dninah pri okoliških kmetih sta prištedila toliko, da sta kupila hlev v Stražah in ga prezidala v stanovanjsko hišo. Bjala sta pod svojo streho. Travnik v Razborci, ki sta ga dobila kot nujni delež iz Šavčevega grunta, pa je dajal krmno za kravo, od katere sta dala kakšen liter mleka tudi v mlečno zbiralnico.

Trije otroci, dva sinova in hčerka so odrasli in se osamosvojili v svojih poklicih. Tinč in Martina pa sta vedno bolj pešala in sta morala težka dela opustiti, tudi travnik in vzrejo krave, kar je Martino, navajeno dela, zelo prizadelo. Zelo težak udarec za njo pa je bila smrt moža pred tremi leti. Čeprav je živel s sinovo družino, ki so skrbeli zanjo, se s tem udarcem ni mogla sprijazniti.

Letos junija je podlegla težki bolezni, kateri se je dolga leta upirala. Okoličani so ju imeli radi, saj je bil Tinč pripravljen vedno priskočiti na pomoč vsakemu v stiski. V spomin na njo naj bodo te vrstice v Viharniku, katerega naročnica in zvesta bralka je bila, prebivalcem Straž pa mirna in dobra sovaščanka.

Jože KRAJNC

• 1915
+ 1998

IVAN PRAZNIK

V sredo popoldne, 22. julija 1998 smo se Hotuljci na pokopališču pri sv. Marjeti poslovili in vzeli zadnje slovo od delovnega, prijaznega in mirmega občana Ivana Praznika. V 84. letu življenja je po kratki, komaj 4 mesece trajajoči bolezni, umrl.

Ivan se je rodil 14. maja 1915 na Ravnah pri Šoštanju. K nam na Ravne na Koroško in pozneje v Kotlje, kjer si je ustvaril dom, se je preselil ob iskanju dela in zaslužka že pred zadnjo vojno. Delo je dobil v železarni, od koder je leta 1943 odšel v partizane. Bil je bolničar IV. bataljona VDV brigade. Izpit za bolničarja je opravil že pred vojno v predvojni Jugoslaviji. Za svoje plemenito delo v partizanih je prejel medaljo zasluge za narod, spominsko medaljo VDV brigade, znak koroškega partizana, znak OF in spominske plakete ob jubilejnih obletnicah. Po vojni se je takoj spet zaposlil v železarni Ravne, kjer je delal celih 40 let, vse do svoje upokojitve leta 1971.

Poročil se je leta 1951. Žena Katarina mu je rodila štiri sinove in eno hčerko. Hčerka Jožica je umrla mlada, v svojih najlepših ženskih letih. Zapustila je hčerki Majdo in Bojano. Sinovi: Vanč, Milan, Štanko in Drago so bili živahni, mladostno razposajeni otroci. Ko pa so odrasli in se osamosvojili, so si ustvarili družine, zgradili domove, in imajo številne vnuke in že tudi pravnuke, ki so razveseljevali dedka in babico. Ivan je bil predvsem delavec, ki je delal v železarni. Po šihu je pomagal okoliškim kmetom pri delu na kmetijah. Lahko rečem, da v Kotljah in okrog ni kmetije, kjer ne bi pomagal pri delu.

Leta 1954 je kupil od kmeta Matevža v Kotljah kgs z gmojcem zaraščenege zemljišča, kjer si je zgradil lasten, skromen dom. Čeprav se je Ivan od drugod preselil v Kotlje, je postal pravi Hotuljec. Pognal je korenine, vključil se je v aktivno življenje domačih ljudi. Izkušen je bil za žagarskega mojstra. Bil je tudi tkalec. Hotuljci rajnega Ivana Praznika nikoli ne bomo pozabili. Hvaležni mu bomo za vse, kar je v svojem življenju lepega in dobrega storil zase, za svoj kraj in občane. Veliko je naredil. Postavil si je lep spomenik, ki ne bo pozabljen.

Rok GORENŠEK

• 11.9. 1932
+ 26.7. 1998

LUDVIK KAC - POLESNIK

V nedeljo zvečer, 26. julija so za hip onemeli gozdovi nad Polesnikovo domačijo, otrpnili v nemi bolečini, v spoštljivi tišini Ludviku v zadnji spomina.

Ludvik se je rodil v številni družini 11. septembra 1932 leta na Selovcu, kjer je odrasčal, vzljubil zemljo in se izsolal za trgovca. V začetku leta 1955 se je zaposlil na Lešah, v leški trgovini. Na Lešah je spoznal Polesnikovo Julko. Ljubezen in mladost je povezala dvoje src tako močno, da se je odpovedal trgovskemu „pultu“ in se 12. maja 1956 leta poročil. Namesto metra je vzel v roke vile, namesto tehnice, s katero je tehtal blago, je sedaj tehtal žito in krompir in ostale pridelke. Načrtoval je, kaj bo sejal, kdaj bo čas za oranje, sušenje in kdaj za pobiranje sadja.

Zivljenje na hriboviti koroški kmetiji je težko, mnogo težje kot osem ur dela v trgovini, a ga je kljub temu vzljubil in mu posvetil vse svoje delo. Bil je dober sosed, vesel in priden človek; bil je, kot radi rečemo Korošci „zgarban človek“. Na veliki kmetiji, kot je Polesnikova, je vedno kaj poprijeti in brez dela tam nisi nikdar, ne pozimi, ne spomladi in ne poleti, da o jeseni niti ne govorimo.

Zgraditi je bilo potrebno novo hišo, nov gospodarski objekt, odstraniti ali obnoviti vrsto stranskih objektov, podirati les in urediti še marsikaj.

Lotil se je različnih del. Marsikaj je znal narediti in še mu je ostal čas, da je lahko priskočil na pomoč ali pa tudi vrnil pomoč sosedom, vedno z dobro voljo, z optimizmom in z mirnostjo.

Pri delu ga je ves čas vzpodbujala žena Julka, ki ji je bil dober mož. V zakonu se jima je rodila hčerka Poldika, ki jo je imel neizmerno rad. Obe sta mu to ljubezen tudi vračali.

Usoda pa se z nami pogosto poigra. Tako je Ludvika že pred devetimi leti prizadela bolezen, mu na silo iztrgala delo iz rok ter ga priklenila na življenje v hiši in postelji. Nekaj zadnjih let, ko sta se žena in hčerka ukvarjali z zunanjimi deli, mu je pogosto delal družbo tudi vnuk.

Ludvik v letih bolezni ni obupal. Z nasveti je pomagal ženi in hčerki gospodariti na kmetiji. Tudi nekateri krajani Leš so pri večjih opravilih radi priskočili na pomoč.

Spomnim se, da je Ludvika še lansko leto hčerka pripeljala na lepo nedeljo k Sveti Ani. Letos ni mogel več priti. Ob izteku lepe nedelje, ki je bila resnično lepa, se je poslovil od svojih najbližjih ter tudi od nas vseh v svojem 66 letu starosti. Tako se je letos od nas poslovil že drugi kmečki gospodar na Lešah. Pogrešali ga bodo svojci, sosedje, pa tudi drugi sorodniki in krajani.

Stane Ovnič in Rudi Mlinar

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame in babice

MARTINE KOVŠE iz Straž pri Mislinji

se zahvaljujemo bolniškemu osebju, posebno zdravnikom v domači ambulanti in bolnici Slovenj Gradec za nego in zdravljenje v njeni bolezni. Gospodu Tinetu Tajniku se zahvaljujemo za pogrebni obred, Jerneju Zaveršniku za pogrebne storitve, oktetu iz Mislinje za zapete žalostinke in gospodu Marjanu Kržajzu za lepe poslovilne besede.

Hvala vsem, ki ste ji kakor koli lajšali trpljenje v njeni bolezni, jo obiskovali in jo spremljali na zadnje domovanje, zanjo molili in darovali prispevke za svete maše in kakorkoli pomagali.

Žalujoci: hčerka Marjana in sinova Milan in Martin z družinami.

SPOMINI FUCELJNOVEGA IVANA NA IGRALSTVO

LUDVIK MORI

S Fuceljnovim Ivanom, tako ga po domače kličejo, se poznavajo že vrsto let in se tudi tikava. V kratkem bo dopolnil 73 let. Obiskal sem ga z namenom, da mi kaj več pove o igrilstvu. Na oderskih deskah je odigral okoli ducat vlog. Da vse to, kar so doživljali mladi v precej drugačnih časih, ne bi šlo v pozabo, sem sklenil, da delček tega posredujem našim bralcem.

Ivan pripoveduje: "Spremljalo nas je trdo kmečko delo, brez elektrike, strojev in drugih pomagal, brez razvedrila, radio so imeli le redki, o televiziji pa še ni bilo sledu. Da pa bi hodili v trge in mesta gledat mikavne filme, še pomislili nismo. Raje smo se naučili preprostih podeželskih iger in z njimi razveseljevali še starejše. Na srečo smo imeli na naši vaški šoli prizadevno učiteljico Slavico Verčkovnik, ki nas je navdušila in nas kot mentorica vodila, nam pomagala pri izbiri iger za podeželsko ljudstvo, ki je bilo takrat željno razvedrila po trdem kmečkem delu."

Se spominjaš naslovov iger, ki ste jih igrali?

"Vseh se gotovo ne spominjam več, prvo pa smo igrali Zupanovo Micko, pa Tri ptičke, pa Vdovo Rošijanko, Dve nevesti, Nezakonskega otroka ali Storkljo, Divjega lovca in še druge. Zadnja naj bi bila Razvalina življenja, pa se nam je skujalo, ker se je nekaj igralcev poročilo, drugi so bili tik pred poroko in zaradi ljubosumja so nastali zapleti in igralska

skupina je razpadla. Pa vendar so bili to za današnje pojme veliki uspehi, saj smo zadovoljili številno navdušeno publiko."

Se spominjaš kakšnih posebnih doživetij v svoji igralski karieri?

"Svoje igre smo predstavili tudi drugod, kamor so nas povabili. Nekoč smo igrali v Libeličah. Igra je bila končana, ko je bila zunaj že trda tema. Tisti, ki so nas tja pripeljali, so se porazgubili in mi, daleč od boma smo se znašli kakor smo vedeli in znali. Eni so si poiskali nočitev pri znancih ali sorodnikih, drugi pa pešočili do Dravograda ali celo do doma. Skoraj enako se nam je pripetilo v Trbnjah, ki niso tako daleč od našega kraja, vendar nas loči široka Drava in

pozno ponoči brodar ni hotel tvegati, da nas s čolnom prepelje čez. In zopet si je bilo treba poiskati nočitev pri dobrih ljudeh. Večina nas je spala pri Zaberniku v Trbnjah. Pa nam vse te težave niso vzele volje.

O b trdem kmečkem delu smo bili tudi z učenjem na tesnem s časom. Jaz sem se večkrat učil pozno v noč ob petrolejski briljki v hlevu, ker v skromni hiški ni bilo primerne prostora in miru za učenje." Pravih dvoran tako v tistih časih na podeželju nikjer ni bilo. V kakšnih prostorih ste igrali?

"K sreči so imele šole večje učilnice, kjer smo se stisnili v zimskem času, poleti pa smo igrali tudi na prostem ali v kakšnem skednju, ki smo ga znotraj lepo okrasili,

ali pa v kakšni večji opuščeni baraki. Povsod pa je bilo dovolj navdušene publike. Zelo smo se razveselili nove šole, h kateri smo prispevali svoj delež tudi kmetje, delavci in upokojenci. Zdaj, ko je bilo v našem kraju premalo otrok, da bi organizirali pouk, so šolo dali v najem nekemu stanovajcu in slišati je, da jo bodo celo prodali. Če je bila šola zgrajena z našim in družbenim denarjem za kulturne namene, naj tem namenom tudi služijo", se huduje Ivan. "Sedaj morajo za kulturne prireditve iskati zasilne prostore ali postavljati v ta namen šotore."

Da sadovi ne padejo daleč od drevesa, je pravilo tudi v Ivanovi družini. Njegova hiša in šest sinov so v šoli veliko nastopali pri raznih igrah in še sedaj sin Branko uspešno odigra marsikatero vlogo. Kljub temu, da so si že skoraj vsi ustvarili družine, radi pridejo pomagat očetu pri večjih delih na strmi kmetiji. Ob očetu pa vsi hudo pogrešajo mater, ki je pred trinajstimi leti nepričakovano umrla. Oče Ivan si tolažbo išče z gojenjem rož na oknih ter ob kmečkem delu, saj še vedno z veseljem redi pujsce in govode. V tem sestavku sem predstavil le nekaj Ivanovih spominov. Želim mu, da bi mu zdravje še dolgo služilo in da bi njegov rod z uspešnim kmetovanjem še naprej ohranjal lepe in plemenite vrednote na Fuceljnovi kmetiji, od koder sega lep razgled po Dravski dolini in po zelenem Pohorju.

SVOJA LOVSKA OPAZOVANJA PRENAŠA NA PLATNO

SILVO JAŠ

Nad vse zanimiv, šegav in zgovoren zna biti Alojz SIMETINGER in človek mu enostavno ne bi prisodil, da se letos bliža že 75 letom. Vsak dan ga srečujemo bodisi z njegovim štirinožcem na sprehodu ali pa z opranim nahrbtnikom in fotoaparatom, ko jo mahne v planine, v gozd. Planine pa so poleg lovstva tudi njegova največja ljubezen. Vsa svoja popotovanja pa prenese na film ali na platno.

Korenine je pognal v Črni in pot ga je vodila po najrazličnejših krajih, dokler se na posledni ustalil v Mislinji. Vsa delovna leta je posvetil gozdu. Vodil je revirje od Tolstega vrha do Kazjaka. Je pa tudi lovec z dušo in srcem. Gore je imel vedno rad. Natanko 13. julija 1940 leta se je peš podal s prijatelji iz Črne proti Triglavu in na samem vrhu je srečal znamenitega ljubitelja gora Julija Kugyja. Nemara ga je tudi ta navdušil za gornišvo, opazovanje planinskega sveta in proučevanje vsega, kar je z

njim povezano. Istega leta se je Lojze zaposlil pri grafu Thumu kot gozdar. Med vojno so ga Nemci prisilno mobilizirali. Po končani vojni je tudi gozdar preživljal vsa tri obdobja planov, ko so delovne brigade sekale in krčile mogočne gozdove Pohorja. To se mu je vtisnilo v dušo, ko so padle mogočne smreke ena za drugo, cela območja. In vsako drevo je v njem pustilo delček bolečine. So pač bili takšni časi in Lojze se jih še danes živo spominja. Seveda ni pozabil omeniti, da je v času dopustov v tistih povojnih letih naredil in prepeščal vslo slovensko planinsko transverzalo, od morja do prekmurskih ravnin. Pokazal je tudi posnetke prvih planinskih koč tistega časa. Neverjetno, kako so mnoge od takrat prenovljene in mnogih enostavnih ni mogoče več prepoznati. Z likovno dejavnostjo se je začel ukvarjati že pred drugo svetovno vojno. Najpogosteje je uporabljal grafično tehniko. Že takrat so nastajale mnoge porobe iz narave, pa stare koroške kmetije. Neka nevidna, notranja sila ga je priganjala k temu, da je vsa čustva in opazovanja enostavno preli na platno. Risal in upodabljal je mogočena stara drevesa, kadar je naletel nanje, ko je bil še gozdar. Njegovi najpogostejši likovni motivi pa so lovski. Prevladujejo planinski areli, kragulji ali pa divji petelin, skratka vsa tista pemata divjad, ki že izumira. Lojze je znal vse to tako čudovito prenesti na platno in z otroško ihto pripoveduje, kako čudovito in nepozabna so bila doživetja, ko je poslušal petje divjega petelina, pa opazoval krmljenje kragulja svojih mladičev. Nekoliko s trpkim prizvokom tudi doda, da v naših gozdovih sedaj ni tistega pravega reda, kot je moral biti nekoč. Nepopravljiva škoda je, ko seka vsesppek, ko padajo tudi takšna drevesa, na katerih so večsah gnezditel vse te ptice. Vendar pa je to že druga zgodba, veliko preobširna, da bi jo razčlenjevali. Čas za najin klepet je tako hitro minil in imel sem občutek, da je Alojzu kar nekako žal za mnogimi izgubljenimi trenutki, ko bi še lahko kakšno misel prenesel na platno. Njegov mali atelje deluje pravilčno, ko se pogled ustavlja na mnogih slikah. Omenil je tudi, da mu je pri začetkih risanja pomagal z mnogimi nasveti Jože Tisnikar, za kar mu je še danes hvaležen.

Za svoj polokrogli jubilej ob koncu leta Lojze pripravlja obširno likovno razstavo, ki bo hkrati tudi prva samostojna. Predstavil bo dela iz preteklosti, krajinske motive, lovske pejzaže ter življenjske mejnike lovskih tovarišev. Mi mu privoščimo, da bi razstava uspela in da bi izpod njegovih spretnih rok prišlo še veliko lepih likovnih del.

ZA RAZVEDRILLO

REŠITEV KRIŽANKE IZ VIHARNIKA ŠT.7/98:
VODORAVNO: Bud, so, r, naše, G B, T S, O,
 zoo, sad, brizgalne, e e, dan, T N, LB, osa-
 ma, I E, V T, era, skrivaj, g, kan, Osaka

STARA LIPA

Zgrbančeno je deblo tvoje,
 v debelo lipo zrasla si,
 tvoja senca mi je draga,
 ti stara lipa sred vasi.

Kadar sem domov se vrnil,
 vedno občudoval sem te,
 lepoto v tebi zdaj razkrivam,
 kaj vse si prestala že.

Ko slovo je treba vzeti
 od vasi, od lipe te,
 se ni treba sramovati,
 če solza mi utrne se.

Ko spet nazaj se kdaj povrnem,
 saj to srce si želi,
 ti boš mi zopet senco dala,
 ti stara lipa sred vasi.

Ivan HAMUN

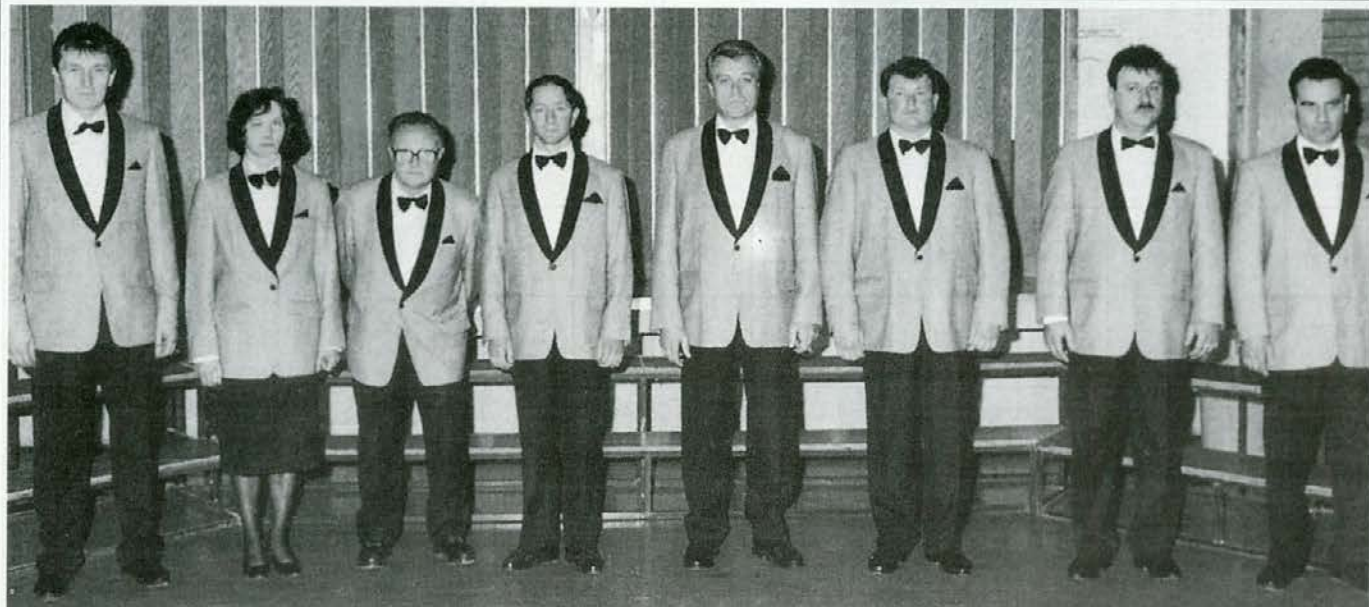
				KALJ	KROMPIR	SPLOŠČENE OBLIKE	ŽELEZNIŠKI VOZ
REKA V SEVERNI ITALIJI			NOVO MESTO	ILOVICA			
RUPEL DIMITRIJ			ANTON OUBAN GRŠKI BOG LJUBEZNI	POCENI (ZASTARELO) LADJEVJE			
ŽENSKO IME			ZDRAVILNA RASTLINA				AVTOR: ANICA HUDEKNIK
TUJE MOŠKO IME			JANEŽIČ ANTON		KRATEK MOŠKI JOPIC	POMOTA	
ODMEV			GLAVNO MESTO BABILONIE (MUGALJAR) BABICI	SELEN STROJNI DEL V VALJU			
TRITU		GRŠKA ČRKA LESKOVEC ANTON		DESNI PRITOK MORAVE ORLANDO GIBBONS			
EVGEN LAMPE			KNEŽEVINA OB RIVIERI RIMSKA PET				
MORNAR							

KARIKATURA

„Počitniški sladoled za pasje dni!“

SILVO JAŠ

Mislinjski oktet je letos slavil desetletnico svojega delovanja. V vseh teh letih so pogosto nastopali tako doma kot tudi v tujini, izdali pa so tudi kaseto. Čestitke kar dežujejo od vsepovsod in fantje so ponosni na prehojeno pot, z njimi pa tudi njihova pevovodkinja Mira Gornjak. Poleg nje poje prvi tenor še Vinko Skrlovnik, drugega Oto Vončina in Jože Rošer, prvi bas Drago Skrlovnik pa Janez Pušnik in drugega Matjaž Krenker ter Mirko Jeromel. Mira je še povedala, da tudi njej tako kot njenim varovancem ta okrogli jubilej veliko pomeni. Iskreno želi in v to tudi verjame, da pesem oktetovcev še dolgo ne bo zamrla, kajti v vseh teh letih so jo pripeljali na dovolj visoko in kvalitetno raven. Srečno torej oktet Mislinja v novo desetletje!

20. SREČANJE GODCEV SAMOUKOV

PETRA ANDREJC

Na Podvajski ravni v Razboru je 26. julija 1998 Kulturno društvo Razbor priredilo že 20. tradicionalno srečanje godcev samoukov. Organizatorji so se že od jutra zaskrbljeno ozirali v nebo, kjer so se podili deževni oblaki. Kmalu po poldnevu se je nebo razjasnilo in pokazalo se je sonce, ki je grelo zadovoljne obiskovalce. Predstavili so se stari in mladi samouki, od 7 do 70 let starosti, ki so bili v večini harmonikaši. Na prireditvi so nastopali poleg domačinov tudi godci iz koroške in štajerske regije.

Nekateri nastopajoči so se prireditve udeležili že večkrat, manjkali so le zaradi bolezni ali drugih obveznosti. Le Andrej Hudobreznik iz Soštanja je zaigral na vseh prireditvah. Že nekaj let zapored se je predstavil slepi gospod Jakob Ermenc iz Gornjega grada. Prireditev sta povezovala domačina Marija Triplat in Tadej Linasi.

Po končanem srečanju je igral ansambel Lipovšek iz Velenja. Veselica se je zavlekla do jutranjih ur. Iz razgovorov z nekaterimi obiskovalci smo izvedeli, da so se imenitno zabavali.

V okviru občinskega praznika Muta, ki je potekal od 20. do 28. junija, je praznovala naša perniška godba svoj jubilej, 95. letnico. Godbeniki so se v vsem tem obdobju potrjevali s kvalitetno godbo na številnih nastopih po naši Koroški in izven nje.

Na prelomu prejšnjega stoletja ali že desetletje prej se je formirala perniška godba. Žal o tem ni nobenih pisnih dokazov razen starih obledelih fotografij iz začetka tega stoletja, ki so še najbolj trden dokaz, da so bili Perničani predani glasbi. Tudi v kriznih časih godbi predani mošje in fantje niso dopustili, da bi godba povsem utihnila. Povezali so se z godbeniki iz sosednjih zaselkov in far, jo pomlajevali, dopolnjevali in se številčno krepili ter povzdignili na kvaliteto raven. Za to gre zahvala prizadetim kapelnikom, zlasti sedanjemu Sandiju Pungartniku.

Jubilej s krajšim slavljem je bil pri kmetu Reberniku na Pernicah, kamor so povabili tudi vse starejše muzikante, ki zaradi opešanega zdravja ne morejo več igrati, jim podelili priznanja in bilten perniške godbe, ki ga je pripravil novinar Kristl Waltl.

Da bi jubilej godbe in občinski praznik širše obeležili, so ob perniški šoli pridružili še prikaz ročne obdelave lesa v gradbene namene, družabne igre ter razstavo ročnih del raznih ustvarjalcev. Pod vodstvom gospe Marije Omulec pa so zaigrali pravo perniško ohcet. Morda je prireditelj hotel vzpodbuditi mlade, da bi s pomlajenimi rodovi ohranili kraj posejlen.

Perniški godbi pa želim, da bi še desetletja igrala in se pomlajevala.

95 LET PERNIŠKE GODBE

LUDVIK MORI

▲ Perniški muzikanti leta 1912: Kučež, Jernej Galer, Aleš Lesjak, Franc Tratnik, Frane Raspotnik, Franc Sekolovnik, Matevž Kobolt, Konrad Krištefelj

▼ Perniška godba leta 1998

Foto: Ernest Preglav

PROIZVODNI SEKTOR

SPOŠTOVANI LASTNIKI GOZDOV

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec s štiridesetletnimi izkušnjami v gozdarstvu opravlja vsa dela v državnih gozdovih na Koroškem, strokovno brezhibno z usposobljenimi delavci, tehnično najboljšimi stroji, ki so prilagojeni za varno delo v gozdu.

Svoje izkušnje bi radi ponudili tudi vam, spoštovani lastniki gozdov na Koroškem. Želimo, da se prepričate o naši usposobljenosti in primernih cenah za delo v gozdu. Če se zanimate, vas vabimo, da se oglasite, mi pa vam bomo izdelali predračun za sečnjo, spravilo in odkup vašega lesa.

Prepričani smo, da vam lahko ponudimo ugodno ceno za:

- odkup lesa na panju
- za sečnjo in spravilo vašega lesa
- za odkup lesa na kamionski cesti

Gozdno gospodarstvo je teritorialno organizirano po rečnih dolinah.

Obrnete se lahko na:

- Poslovno enoto Radlje ob Dravi, tel. števil. 0602 71 421
odkupovalec: Ivan MARTINI

- Poslovno enoto Slovenj Gradec, tel. števil. 0602 41 262
odkupovalec: Zvonko SMONKAR

- Poslovno enoto Črna na Koroškem, tel. števil. 0602 38 - 100, 38 - 123

odkupovalec: Branko ŠIRNIK, dipl.inž. gozdarstva - tel. števil. 0602 85 199

Zagotavljamo vam pošteno in strokovno najboljšo opravljeno delo, brez odgovornosti za morebitne nesreče pri delu v gozdu, ki so seveda pogoste ter plačilo z najkrajšimi roki na Koroškem.

Pustite se presenetiti z našo ponudbo in nas pokličite!

Vodja proizvodnje: Mitja A. JANDL, dipl.inž. gozdarstva

DOBRE STVARI OSTAJAJO